

Rättsväsendet

Förslag till statens budget för 2019

Rättsväsendet

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	7
1 Förslag till riksdagsbeslut	9
2 Rättsväsendet	11
2.1 Principer för utformningen av denna proposition	11
2.2 Utgiftsområdets omfattning	12
2.3 Utgiftsutveckling	13
2.4 Mål för utgiftsområdet.....	14
2.5 Resultatredovisning.....	14
2.5.1 De övergripande målen för kriminalpolitiken	14
2.5.2 Flödet i rättskedjan.....	19
2.5.3 Brottsförebyggande arbete.....	24
2.5.4 Utredning och lagföring.....	29
2.5.5 Dömande verksamhet.....	33
2.5.6 Verkställighet av påföljd.....	37
2.5.7 Stöd till brottsoffer.....	39
2.5.8 Kompetensförsörjning inom rättsväsendet.....	43
2.6 Återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet ...	45
2.7 Budgetförslag.....	50
2.7.1 1:1 Polismyndigheten	50
2.7.2 1:2 Säkerhetspolisen	51
2.7.3 1:3 Åklagarmyndigheten	52
2.7.4 1:4 Ekobrottsmyndigheten	53
2.7.5 1:5 Sveriges Domstolar.....	53
2.7.6 1:6 Kriminalvården	54
2.7.7 1:7 Brottsförebyggande rådet.....	55
2.7.8 1:8 Rättsmedicinalverket	56
2.7.9 1:9 Gentekniknämnden	57
2.7.10 1:10 Brottsoffermyndigheten.....	57
2.7.11 1:11 Ersättning för skador på grund av brott.....	58
2.7.12 1:12 Rättsliga biträden m.m.	58
2.7.13 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	59
2.7.14 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	60

2.7.15	1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.....	60
2.7.16	1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	61
2.7.17	1:17 Domarnämnden.....	61
2.7.18	1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	62

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	9
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	10
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet	13
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2019–2021. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet....	13
Tabell 2.3	Ramnivå 2019 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	13
Tabell 2.4	Anmälda brott och procentuell förändring	16
Tabell 2.5	Andel utsatta för brott mot person 2016.....	17
Tabell 2.6	Inkomna ärenden	30
Tabell 2.7	Uppfyllelse av verksamhetsmål: genomsnittlig omloppstid i månader för avgjorda mål och ärenden, 75:e percentilen.....	34
Tabell 2.8	Antal anställda inom rättsväsendet	44
Tabell 2.9	Andel sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid inom rättsväsendet 2013–2017	44
Tabell 2.10	Anslagsutveckling 1:1 Polismyndigheten	50
Tabell 2.11	Offentligrättslig verksamhet	50
Tabell 2.12	Uppdragsverksamhet	50
Tabell 2.13	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:1 Polismyndigheten	51
Tabell 2.14	Anslagsutveckling 1:2 Säkerhetspolisen	51
Tabell 2.15	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:2 Säkerhetspolisen	52
Tabell 2.16	Anslagsutveckling 1:3 Åklagarmyndigheten	52
Tabell 2.17	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:3 Åklagarmyndigheten	52
Tabell 2.18	Anslagsutveckling 1:4 Ekobrottsmyndigheten	53
Tabell 2.19	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:4 Ekobrottsmyndigheten	53
Tabell 2.20	Anslagsutveckling 1:5 Sveriges Domstolar.....	53
Tabell 2.21	Offentligrättslig verksamhet	53
Tabell 2.22	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:5 Sveriges Domstolar.....	54
Tabell 2.23	Anslagsutveckling 1:6 Kriminalvården	54
Tabell 2.24	Avgiftsbelagd verksamhet	55
Tabell 2.25	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:6 Kriminalvården	55
Tabell 2.26	Anslagsutveckling 1:7 Brottsförebyggande rådet	55
Tabell 2.27	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:7 Brottsförebyggande rådet	56
Tabell 2.28	Anslagsutveckling 1:8 Rättsmedicinalverket.....	56
Tabell 2.29	Uppdragsverksamhet	56
Tabell 2.30	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:8 Rättsmedicinalverket....	56
Tabell 2.31	Anslagsutveckling 1:9 Gentekniknämnden.....	57
Tabell 2.32	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:9 Gentekniknämnden	57
Tabell 2.33	Anslagsutveckling 1:10 Brottsoffermyndigheten	57
Tabell 2.34	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:10 Brottsoffermyndigheten	58
Tabell 2.35	Anslagsutveckling 1:11 Ersättning för skador på grund av brott	58

Tabell 2.36	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott.....	58
Tabell 2.37	Anslagsutveckling 1:12 Rättsliga biträden m.m.....	58
Tabell 2.38	Härledning av anslagsnivån 2019–2020 för 1:12 Rättsliga biträden m.m.	59
Tabell 2.39	Anslagsutveckling 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	59
Tabell 2.40	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	60
Tabell 2.41	Anslagsutveckling 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	60
Tabell 2.42	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar.....	60
Tabell 2.43	Anslagsutveckling 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	60
Tabell 2.44	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	61
Tabell 2.45	Anslagsutveckling 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	61
Tabell 2.46	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	61
Tabell 2.47	Anslagsutveckling 1:17 Domarnämnden	61
Tabell 2.48	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:17 Domarnämnden	62
Tabell 2.49	Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet.....	62
Tabell 2.50	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet.....	62
Tabell 2.51	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet.....	63

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Kostnad per myndighet inom rättsväsendet under 2017	12
Diagram 2.2	Indikatorer på otrygghetens utveckling	15
Diagram 2.3	Andel kvinnor och män utsatta för brott mot enskild person samt andel hushåll utsatta för brott mot egendom	16
Diagram 2.4	Andel unga män och kvinnor (16–24 år) utsatta för misshandel och sexualbrott	17
Diagram 2.5	Förtroendet för rättsväsendet	19
Diagram 2.6	Förtroendet för myndigheter i rättsväsendet	19
Diagram 2.7	Anmälda brott fördelat på ingripandebrott samt brott med och utan interaktion med gärningspersonen.....	20
Diagram 2.8	Procentuell utveckling sedan 2007 av antalet skäligen misstänkta personer, ärenden redovisade till åklagare, brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och personupplärade brott 2007–2017.....	21
Diagram 2.9	Andel ärenden redovisade till åklagare av inkomna ärenden samt andelen personupplärade brott av anmälda brott 2007–2017.....	21
Diagram 2.10	Domslut i tingsrätt fördelat på påföljderna fängelse, böter och övriga domslut 2007–2017	22
Diagram 2.11	Andel sakprövade mål i tingsrätt och hovrätt som avgjorts vid huvudförhandling 2007–2017	22
Diagram 2.12	Utdömd straffmassa i antal fängelseår samt medelbeläggning i anstalt 2007–2017	23
Diagram 2.13	Andel frigivna från anstalt som återfaller i brott inom ett år	24
Diagram 2.14	Kostnadsutveckling i rättsväsendet.....	24
Diagram 2.15	Andel kommuner och kommunpolisier som uppger att de följer samverkansprocessen i hög grad	25
Diagram 2.16	Kostnadsutveckling brottsförebyggande arbete.....	29
Diagram 2.17	Personupplärade brott och lagförda personer	31
Diagram 2.18	Utfärdade ordningsböter	31
Diagram 2.19	Medelbeläggning i häkte 2008-2017.....	32
Diagram 2.20	Kostnadsutveckling utredning och lagföring	33
Diagram 2.21	Utvecklingen av inkomna, avgjorda och balanserade mål (exkl. migrationsmål)	35
Diagram 2.22	Överbalanser.....	35
Diagram 2.23	Kostnadsutveckling dömande verksamhet	36
Diagram 2.24	Intäktsutveckling till följd av ersättningsskyldighet till staten för dömda i brottmål.....	36
Diagram 2.25	Medelantal frivårdsklienter och medelbeläggning i anstalt 2008–2017...	37
Diagram 2.26	Kostnadsutveckling verkställighet av påföljd	38
Diagram 2.27	Brottsutsattas erfarenheter av polisens arbete.....	39
Diagram 2.28	Brottsutsattas erfarenheter av åklagare respektive bemötande i domstol	40
Diagram 2.29	Kostnadsutveckling stöd till brottsoffer.....	41

Diagram 2.30	Inkomna och avgjorda ärenden.....	42
Diagram 2.31	Utbetald brottsskadeersättning och intäkter av regress.....	42

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2019 under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt tabell 1.1. 2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ingå ekonomiska åtaganden som	inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Polismyndigheten	24 753 720
1:2	Säkerhetspolisen	1 565 509
1:3	Åklagarmyndigheten	1 535 760
1:4	Ekobrottsmyndigheten	685 548
1:5	Sveriges Domstolar	5 684 514
1:6	Kriminalvården	8 760 540
1:7	Brottsförebyggande rådet	149 806
1:8	Rättsmedicinalverket	429 169
1:9	Gentekniknämnden	5 615
1:10	Brottsoffermyndigheten	47 685
1:11	Ersättning för skador på grund av brott	121 953
1:12	Rättsliga biträden m.m.	2 356 357
1:13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987
1:14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	24 174
1:15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	47 157
1:16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	18 924
1:17	Domarnämnden	8 441
1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	108 000
Summa		46 342 859

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden*Tusental kronor*

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	114 000	2020–2022
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		114 000	

2 Rättsväsendet

2.1 Principer för utformningen av denna proposition

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av denna proposition med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering. Bakgrunden till dessa redogörs närmare för i finansplanen (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.1).

Utgångspunkten för förslagen i denna proposition har varit den budget som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018. Vidare har följande generella justeringar gjorts för utgiftsområdena:

- Anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål har pris- och löneomräknats på sedvanligt sätt. Anslag som avser regelstyrda transfereringssystem har justerats utifrån ändrad makroekonomisk utveckling liksom ändrade volymer (t.ex. antal personer som omfattas).
- Anslag har justerats till följd av beslutade lagar och förordningar, internationella avtal, civilrättsligt bindande avtal eller EU-rättsakter.
- Anslag har justerats med anledning av att riksdagen beslutat om flyttar av ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden.
- Anslag har justerats om det krävts för att nödvändiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas.
- För att verksamhet som baseras på ett beställningsbemyndigande för kommande år ska ges förutsättningar att bedrivas i samma omfattning 2019–2021 har

anslagnivåerna för alla år justerats med hänsyn till nivå på beräknade infrianden av de ekonomiska åtagandena 2019.

De sedvanliga finansieringsprinciper som används vid beredningen av regeringens budgetförslag har i enlighet med ramverket för finanspolitiken tillämpats även när denna proposition tagits fram (skr. 2017/18:207, bet. 2017/18:FiU32, rskr. 2017/18:334).

Utöver förslag om anslag lämnar regeringen även nödvändiga förslag om beställningsbemyndiganden och andra finansiella befogenheter samt övriga förslag på finansmaktens område som kräver riksdagens ställningstagande inför det kommande budgetåret. Vid bedömningen av storleken på beställningsbemyndigandena har en prövning gjorts utifrån tidigare beslutade bemyndiganden och med hänsyn till de föreslagna anslagsnivåerna.

Endast sådana förändringar i förhållande till riksdagens ursprungliga budgetbeslut för 2018 som varit förenliga med vad som ovan angetts har föreslagits. Regeringens budgetförslag innebär i de allra flesta fall att den statliga verksamheten kan genomföras i samma omfattning som 2018. Vissa anslagsnivåer har blivit lägre än de beräkningar regeringen tidigare redovisat för 2019, medan andra har blivit högre. Vid behov kan förslag till ändringar i budgeten lämnas under pågående budgetår.

Vilka konsekvenser för anslagsnivån som tillämpningen av principerna har fått redovisas under regeringens överväganden för respektive anslag. Tyngdpunkten i redovisningen är konsekvenserna för anslagsnivån 2019. I härledningstabellerna har det inte varit praktiskt möjligt att specificera nya beslut och över-

föringar på motsvarande sätt som gjordes i budgetpropositionen för 2018.

Regeringen redovisar på sedvanligt sätt beräkningar även för det andra och tredje tillkommande året efter budgetåret, dvs. för 2020 och 2021. Även dessa beräkningar baseras på de ovan angivna principerna. Regeringen har dock inte tillämpat principen om förlängning av anslagsnivån för 2018 för åren efter budgetåret, när det gäller reformer för vilka ett slutdatum angivits. För 2020 har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2019 eller 2020 tagits bort från beräknade anslagsnivåer. På motsvarande sätt har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2021 tagits bort från beräknade anslagsnivåer fr.o.m. det året.

De redovisade beräkningarna för 2020 och 2021 görs för att det ska vara möjligt att härleda de föreslagna preliminära utgiftsramarna för 2020 och 2021 till anslagen. Med hänsyn till att propositionen lämnas av en övergångsregering är de förutsättningar som dessa beräkningar bygger på mycket osäkra. Informationsvärdet av beräkningarna är därför begränsat.

I enlighet med kraven i budgetlagen (2011:203) lämnar regeringen i denna proposition en resultatredovisning i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Mot bakgrund av de ovan angivna principerna har dock regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten. Regeringen har även avstått från att redovisa den framtida politiska inriktningen för utgiftsområdet. Vad som ska gälla för 2019 framgår av förslagen om anslag och övriga finansiella befogenheter samt av de ändamål som är kopplade till dessa.

2.2 Utgiftsområdets omfattning

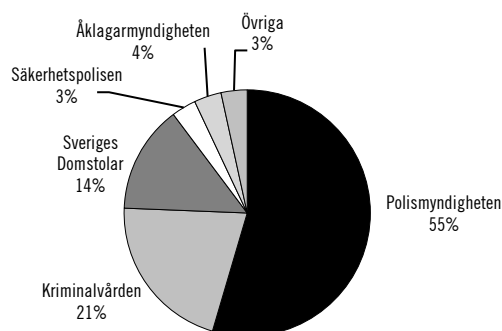
Huvuddelen av resurserna inom utgiftsområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar till att öka tryggheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet, förebygga brott, utreda brott, se till att den som begått brott lagförs, verkställa påföljder och rättsliga anspråk och ge

stöd till dem som drabbats av brott. Utgiftsområdet innefattar myndigheter inom polisen och åklagarväsendet, Sveriges Domstolar samt Kriminalvården. Dessutom ingår Rättsmedicinalverket, Brottsförebyggande rådet (Brå), Brottsoffermyndigheten, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Domarnämnden och Gentekniknämnden.

Under 2017 fördelade sig kostnaderna mellan myndigheterna inom utgiftsområdet enligt diagram 2.1.

Diagram 2.1 Kostnad per myndighet inom rättsväsendet under 2017

Procentuell fördelning

Källa: Årsredovisningarna för rättsväsendets myndigheter 2017.

2.3 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Budget 2018 ¹	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
1:1 Polismyndigheten	22 912	24 716	24 046	24 754	25 094	25 362
1:2 Säkerhetspolisen	1 358	1 493	1 477	1 566	1 602	1 621
1:3 Åklagarmyndigheten	1 505	1 519	1 513	1 536	1 554	1 571
1:4 Ekobrottsmyndigheten	663	697	675	686	696	685
1:5 Sveriges Domstolar	5 508	5 612	5 690	5 685	5 775	5 862
1:6 Kriminalvården	8 624	8 649	8 554	8 761	8 994	9 108
1:7 Brottsförebyggande rådet	109	148	148	150	152	138
1:8 Rättsmedicinalverket	412	425	420	429	435	441
1:9 Gentekniknämnden	6	6	5	6	6	6
1:10 Brottsoffermyndigheten	39	57	55	48	47	43
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	91	122	109	122	122	122
1:12 Rättsliga biträden m.m.	2 648	2 555	2 850	2 356	2 356	2 356
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	64	81	84	40	40	40
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	12	19	16	24	24	24
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	47	47	47	47	47	47
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	16	18	18	19	19	19
1:17 Domarnämnden	9	8	8	8	9	9
1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	43	81	74	108	72	59
Totalt för utgiftsområde 4 Rättsväsendet	44 064	46 254	45 789	46 343	47 044	47 514

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2019–2021. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	45 777	45 777	45 777
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	494	1 096	1 625
Beslut	91	190	131
Överföring till/från andra utgiftsområden	-19	-19	-19
Övrigt	0	0	0
Ny ramnivå	46 343	47 044	47 514

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Tabell 2.3 Ramnivå 2019 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2019
Transfereringar ¹	2 134
Verksamhetsutgifter ²	43 855
Investeringar ³	354
Summa ramnivå	46 343

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2017 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. Målet för rättsväsendet är den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Rättssäkerhet innebär att rättsskipning och annan myndighetsutövning ska vara förutsebar och enhetlig samt bedrivs med hög kvalitet. Med rättstrygghet avses att enskilda personer och andra rättssubjekt ska vara skyddade mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, frihet, integritet och egendom.

Målen är beslutade av riksdagen (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1, rskr. 1997/98:87).

2.5 Resultatredovisning

Resultatredovisningen inleds med en uppföljning av de övergripande målen för kriminalpolitiken och hur flödet i rättskedjan utvecklats. Därefter följer regeringen mer i detalj upp det senaste årets måluppfyllelse inom respektive verksamhetsområde: brottsförebyggande verksamhet, utredning och lagföring, dömande verksamhet, verkställighet av påföljd samt stöd till brottsutsatta. Även kompetensförsörjningen inom rättsväsendet redovisas. I de fall mål har satts av regeringen redovisas dessa under respektive målområde.

2.5.1 De övergripande målen för kriminalpolitiken

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen avseende riksdagens mål för kriminalpolitiken, att minska brottsligheten och öka människors trygghet, används följande indikatorer:

- kvinnors och mäns upplevelse av trygghet enligt Nationella trygghetsundersökningen
- antal anmälda brott inom olika brottskategorier
- kvinnors och mäns utsatthet för brott enligt Nationella trygghetsundersökningen.

Bedömningen av brottslighetens utveckling kompletteras också med information från olika specialstudier.

Rättsväsendets mål, den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet, rör komplexa begrepp som är svåra att fånga i enstaka indikatorer. Såväl rättssäkerheten som rättstryggheten förutsätter dock ett välutvecklat och välfungerande rättsväsende, vilket kan beläggas genom indikatorer som mäter kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet. Dessa redovisas under respektive verksamhetsområde. Rättssäkerheten och rättstryggheten är också beroende av människors förtroende för rättsväsendet. Förtroendet är en viktig förutsättning för att människor ska anmäla brott, delta i brottsutredningar och ställa upp som vittnen. För att mäta förtroendet för rättsväsendet används följande indikator:

- kvinnors och mäns förtroende för rättsväsendet enligt Nationella trygghetsundersökningen.

Nationella trygghetsundersökningen (NTU) är en frågeundersökning som genomförs av Brå årligen sedan 2006. I undersökningen svarar varje år runt 12 000 slumpmässigt utvalda personer i befolkningen på frågor om utsatthet för brott, upplevelse av trygghet samt förtroende för och erfarenheter av rättsväsendet. Parallellt med reguljära NTU genomfördes 2017 för första gången NTU Lokal, som riktar sig till ett väsentligen större urval av befolkningen och därmed tillåter mer detaljerade analyser. Eftersom utvecklingen över tid är central i resultatredovisningen nedan används emellertid endast uppgifter från den reguljära NTU.

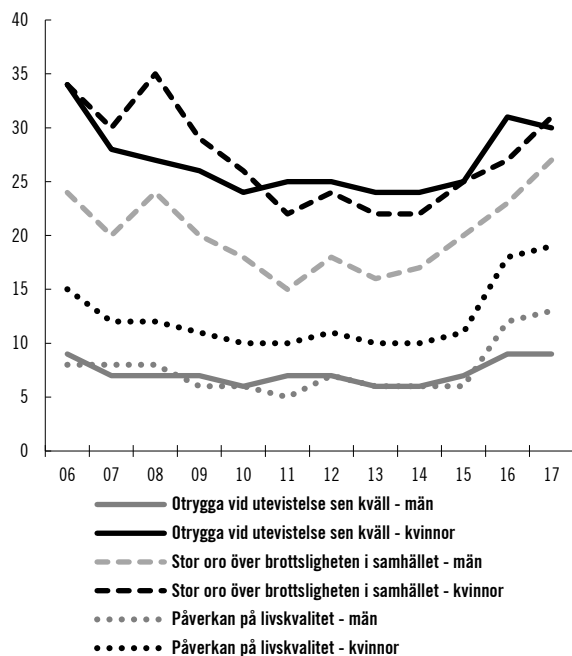
Kvinnor mer otrygga än män och ökad oro för brottsligheten

Att öka tryggheten är ett mycket viktigt kriminalpolitiskt mål som rättsväsendets myndigheter, men även andra samhällsaktörer, bidrar till. NTU mäter flera olika aspekter av otrygghet, exempelvis upplevelsen av otrygghet vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet, oro över brottsligheten och hur stor påverkan otryggheten har på livskvaliteten. År 2016 ökade otryggheten efter flera år av lägre nivåer och denna utveckling fortsatte till viss del även 2017. Otryggheten är nu tillbaka på ungefär samma

nivåer som när mätningarna påbörjades 2006. Fler än tidigare upplever dock att otryggheten påverkar livskvaliteten (se diagram 2.2).

Diagram 2.2 Indikatorer på otrygghetens utveckling

Andel otrygga/oroliga/påverkade

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Som framgår av diagram 2.2 upplever kvinnor överlag betydligt större otrygghet än män. År 2017 uppgav 30 procent av kvinnorna att de känner sig otrygga vid utevistelse en sen kväll i det egna bostadsområdet, att jämföra med 9 procent av männen. Nästan 20 procent av kvinnorna upplever otryggheten som så påtaglig att den påverkar livskvaliteten, jämfört med 13 procent av männen. Det finns således skäl att särskilt uppmärksamma kvinnors otrygghet. Otryggheten i samhället är ojämnt fördelad även på andra sätt. Exempelvis oroar sig betydligt fler äldre än yngre för brottsligheten i samhället. Otryggheten är också särskilt utbredd i områden med socioekonomiska utmaningar. I de områden i landet som Polismyndigheten betecknar som särskilt utsatta uppgår ungefär 55 procent av kvinnorna och knappt 25 procent av männen att de känner sig otrygga sig vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet (Brå 2018:6).

Tillgreppsbrotten fortsatte att minska men fler sexualbrott anmäldes under förra året

Efter en tydlig ökning av antalet anmälda brott mellan 2006 och 2009 stabiliserades nivån kring 1,4 miljoner under några år, för att därefter återigen öka. De senaste tre åren har drygt 1,5 miljoner brott anmälts årligen. Även om denna utveckling inte behöver betyda att fler brott begås ställs stora krav på rättsväsendet som fått allt fler ärenden att hantera. Utvecklingen över tid har i hög grad påverkats av antalet anmälda bedrägerier, som sedan 2007 har ökat med närmare 180 procent. Framför allt är det antalet datorbedrägerier, exempelvis köp på internet med andras kontouppgifter, som har blivit fler. Skadegörelsebrotten utgör också en betydande andel av de anmälda brotten. Antalet anmälda skadegörelsebrott har varierat kraftigt över åren utan någon tydlig trend men med betydande påverkan på det totala antalet anmälda brott enskilda år.

År 2017 ökade de anmälda bedrägerierna endast i mindre utsträckning samtidigt som antalet anmälda skadegörelsebrott minskade. I stället har anmälningarna för ett antal andra brottstyper ökat. Som framgår av tabell 2.3 nedan ökade bl.a. antalet anmälda trafikbrott och narkotikabrott under året. Även införandet av den nya brottstypen olovlig identitetsanvändning, som ska motverka missbruk av identitetsuppgifter, har tydligt påverkat det totala antalet anmälda brott.

De anmälda sexualbrotten fortsatte också att öka under året. År 2017 anmäldes åtta procent fler sexualbrott än året innan. Framför allt ökade antalet anmälda våldtäkter mot flickor och kvinnor över 15 år samt sexuella ofredanden mot kvinnor över 18 år. Antalet anmälda sexualbrott har länge ökat i Sverige och enligt Brå (2017:5) kan detta delvis förklaras av att benägenheten att anmäla sådana brott sannolikt har ökat. Över tid har antalet anmälda våldtäkter också påverkats av flera lagändringar som innebär att våldtäktsbegreppet har utvidgats.

Antalet anmälda fall av misshandel minskade 2017, både bland män och kvinnor. Även anmäld misshandel mot yngre barn i åldrarna 0–6 år minskade efter många års kontinuerliga ökning. Anmäld misshandel mot barn har ökat under flera decennier, vilket enligt studier bl.a. beror på ökad anmälningsbenägenhet vid exempelvis förskolor och skolor.

De anmälda tillgreppsbrotten fortsätter att minska, en trend som pågått i många år. Liksom 2016 avsåg minskningen 2017 framför allt kategorin snatteri och övriga stölder, i vilken bl.a. drivmedelsstölder och stölder från fordon ingår. Ett undantag bland de allt färre anmälda tillgreppsbrotten är bostadsinbrott, som istället har ökat de senaste tio åren.

Tabell 2.4 Anmälda brott och procentuell förändring

	Antal anmälda brott 2017	Procentuell förändring sedan 2007	Procentuell förändring sedan 2016
Misshandel	84 209	2%	-5%
Sexualbrott	21 991	75%	8%
Tillgrepp	486 410	-16%	-3%
Bedrägeri	198 227	179%	2%
Skadegörelsebrott	180 907	1%	-7%
Brott mot trafikbrottslagen	89 917	12%	13%
Brott mot narkotikastrafflagen	100 447	40%	11%
Samtliga brott	1 514 902	16%	0%
Befolkning (antal)	10 120 242	9%	1%

Källa: Officiell kriminalstatistik samt Statistiska centralbyrån.

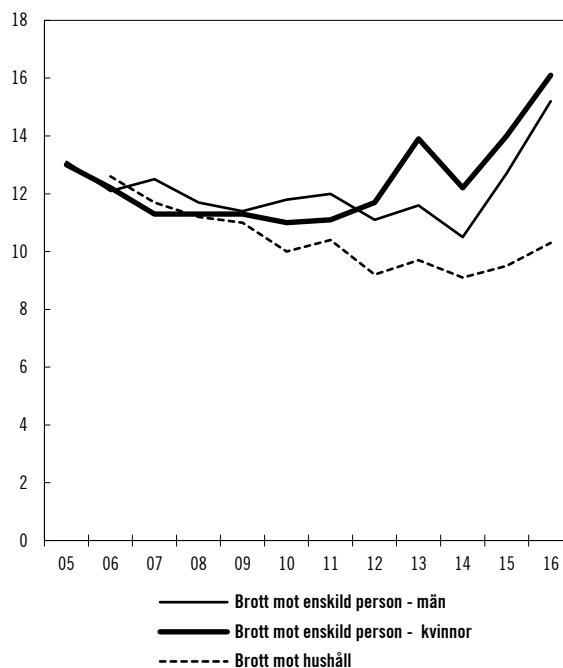
Långt ifrån alla brott anmäls och benägenheten att anmäla kan variera över tid och mellan olika brottskategorier. Antalet anmälda brott är således ingen tillförlitlig indikator på brottslighetens utveckling.

Frågeundersökningar som den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) är ett viktigt komplement för att kunna bedöma brottsutvecklingen. NTU omfattar ett tiotal vanliga brottstyper som drabbar enskilda personer och hushåll. Andelen som uppger att de utsatts för något brott mot enskild person (misshandel, hot, trakasserier, sexualbrott eller personrån) låg på en relativt stabil nivå fram till 2014 men har ökat de senaste två åren. I senaste NTU uppgav 15,6 procent att de under 2016 utsatts för något sådant brott. Det är den högsta nivån sedan mätningarna påbörjades. Framför allt är det utsatthet för trakasserier, bedrägerier och sexualbrott som har ökat de senaste åren och ökningarna gäller både män och kvinnor. Särskilt tydligt ökade utsattheten bland unga kvinnor i åldrarna 16 till 24. Som framgår av diagram 2.3 är det sedan 2012 en större andel kvinnor än män som uppger att de utsatts för något brott mot enskild person.

Andelen hushåll som utsatts för egendomsbrott har minskat tydligt sedan mätningarna började, vilket beror på att de fordonsrelaterade brotten blivit färre. Ungefär en procent av hushållen uppger att de utsatts för bostadsinbrott, en siffra som varit relativt stabil genom åren.

Diagram 2.3 Andel kvinnor och män utsatta för brott mot enskild person samt andel hushåll utsatta för brott mot egendom

Andel utsatta för brott

Anm.: Brott mot enskild person: misshandel, hot, trakasserier, sexualbrott, personrån och bedrägeri.

Anm.: Brott hushåll: bostadsinbrott, bilstölder, stöld ur och från fordon samt cykelstölder (redovisas sedan 2006).

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

I NTU är hot, trakasserier och bedrägerier de vanligaste brotten mot både män och kvinnor. Män uppger i något större utsträckning att de har utsatts för misshandel, personrån och bedrägerier medan en större andel kvinnor uppger att de har utsatts för hot och trakasserier. I NTU är det vidare nästan bara kvinnor som uppger att de utsatts för sexualbrott. Det är också vanligare att kvinnor uppger att de utsatts för brott i en nära relation. Exempelvis uppgav de kvinnor som utsatts för misshandel 2016 att gärningspersonen i 40 procent av fallen var en närstående medan motsvarande andel bland män endast var 3 procent.

Tabell 2.5 Andel utsatta för brott mot person 2016

	Samtliga	Män	Kvinnor
Misshandel	2,7	3,3	2,0
Sexualbrott	2,4	0,6	4,1
Hot	5,6	5,3	5,9
Trakasserier	5,5	4,8	6,1
Bedrägeri	4,3	4,7	3,8
Personrån	1,4	1,9	0,9
Något brott mot person	15,6	15,2	16,1

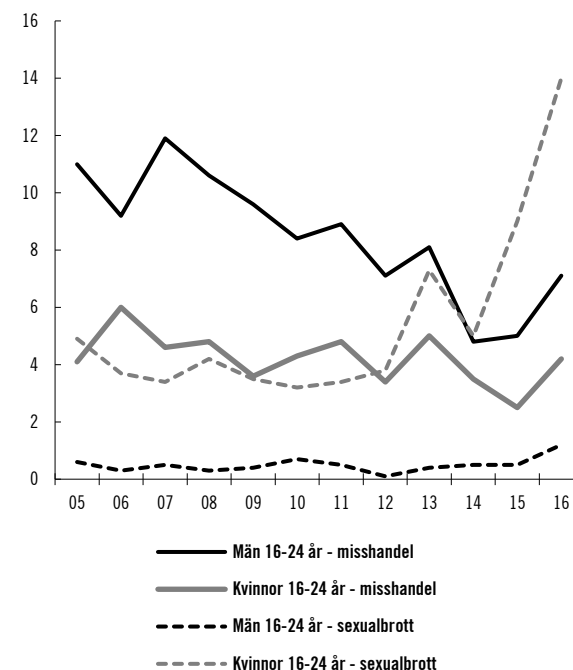
Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Efter några år på lägre nivåer ökade utsattheten för misshandel i senaste NTU. Utsattheten är nu tillbaka i nivå med de första resultaten som avsåg 2005. Bland unga män är utsattheten för misshandel dock fortfarande klart lägre än för tio år sedan (se diagram 2.4). Uppgifter från Socialstyrelsen (2017) visar också att allt färre personer det senaste decenniet har intagits i slutenvård och öppen specialistvård på grund av misshandel, en utveckling som är än mer tydlig i relation till den växande befolkningen.

De senaste fyra åren har utsattheten för sexualbrott enligt NTU ökat tydligt. För både kvinnor och män handlar det om en fördubbling jämfört med åren innan 2013. Kvinnor är emellertid i betydligt högre grad utsatta än män. Mest utsatta är yngre kvinnor. Sexualbrott i NTU innefattar ett brett spektrum av brott, från straffrättsligt lindrigare händelser som blottning till mycket allvarliga händelser som våldtäkt och de senaste årens utveckling är delvis svårtolkad. Registeruppgifter från sjukvården fram till 2016 visar inte på motsvarande ökning av antalet personer som sökt vård till följd av sexuella övergrepp. Utöver en faktisk ökning av utsattheten kan en möjlig delförklaring till utvecklingen vara att toleransen för sexualbrott och våld i samhället generellt har minskat och bidrar till att fler personer berättar vad de har varit med om. För att få mer kunskap om utsattheten för sexualbrott har Brottsförebyggande rådet fått i uppdrag att belysa utvecklingen på området sedan 2005. Uppdraget ska redovisas senast den 29 maj 2019.

Diagram 2.4 Andel unga män och kvinnor (16–24 år) utsatta för misshandel och sexualbrott

Andel utsatta

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

De allt fler anmälda bedrägerierna återspeglas också i NTU, om än inte lika tydligt. En förklaring till detta kan vara att NTU inte omfattar brott som riktats mot företag. I likhet med de anmälda bedrägerierna uppges en stor del av bedrägerierna i NTU ha begåtts via internet.

NTU mäter även upplevd utsatthet för hatbrott. Hatbrott med främlingsfientliga motiv är klart vanligast, oftast uttryckta som hot eller trakasserier. I de senaste resultaten, som avser utsatthet under 2016, uppgav 2,6 procent av de tillfrågade att de utsatts för främlingsfientliga hatbrott. Det är den högsta nivån sedan undersökningarna påbörjades 2006. Majoriteten av brotten anmäls inte. Kvinnor och män är utsatta för främlingsfientliga hatbrott i ungefär samma utsträckning (44 respektive 56 procent i NTU 2014–2016). En studie av Brå (2018:10) visar att utsattheten för hatbrott är tydligt högre bland yngre åldersgrupper, att brotten ofta sker på allmänna platser och att gärningspersonen vanligtvis är obekant för brottsoffret.

Av NTU framgår att utsattheten för brott är ojämnt fördelad i befolkningen. Resultaten för 2016 visar att knappt tre procent av de tillfrågade hade drabbats av två tredjedelar av de brott mot person som rapporterades i undersökningen.

Unga vuxna, särskilt kvinnor, och ensamstående föräldrar är grupper som är särskilt utsatta för upprepade brott. Enligt Brå (2018:7) är personer över 65 år generellt utsatta för brott i lägre utsträckning än yngre personer. Många äldre är dock av åldersrelaterade skäl särskilt sårbara för exempelvis vissa typer av bedrägerier och stölder i hemmet.

Som tidigare nämnts är otryggheten enligt NTU tydligt högre i vissa av Sveriges socioekonomiskt utsatta områden än i landet som helhet. I dessa områden är även utsattheten för brott högre men skillnaden är relativt liten och har minskat över tid (Brå 2018:9). En möjlig förklaring till att otryggheten ändå är väsentligt mer utbredd i dessa områden kan vara att det där i högre grad förekommer brottslighet som inte framgår av NTU, såsom skjutningar, bilbränder och öppen narkotikahandel. En fördjupad studie av Brå (2018:6) visar också att ordningsproblem som nedskräpning, buskörningar och skadegörelse i betydligt högre utsträckning upplevs som ett problem i socialt utsatta områden. Brås studie pekar även på att kriminella personer i dessa områden påverkar benägenheten att anmäla brott eller vittna och begränsar möjligheten för boende att röra sig tryggt i områdena. De undersökta områdena utmärks vidare av kvinnors frånvaro i det offentliga rummet, vilket kan påverka särskilt kvinnors trygghet negativt.

Som framgått ovan ingår inte vissa brottstyper i NTU, exempelvis brott mot företag och myndigheter och brott som inte riktas mot enskilda personer, som narkotikabrott. Vissa utsatta grupper är sannolikt också under-representerade i frågeundersökningar som NTU. Undersökningen ger således ingen fullständig bild över brottsligheten i samhället. Andra källor kan delvis komplettera bilden. Exempelvis tyder uppgifter från Folkhälsomyndigheten och Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN) på att narkotikabruket varit relativt stabilt under 2000-talet. Bland ungdomar som använder narkotika finns dock tecken på att användningsfrekvensen har ökat och antalet narkotikarelaterade dödsfall har blivit fler de senaste tio åren (CAN 2017, s. 20–22). År 2016 minskade dock antalet sådana dödsfall. Se utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, avsnittet om folkhälsopolitik, för en närmare beskrivning av narkotikautvecklingen i Sverige.

Varken utifrån kriminalstatistik eller NTU går det att få en bild av den organiserade brottslighetens omfattning. Enligt Brå (2016:12) finns dock en bredd av aktörer och nätverk inom den organiserade brottsligheten med delvis olika sammansättning och karaktär. Det finns tecken på en ökad aktivitet inom den organiserade brottsligheten och Polismyndigheten (Polisens rapport om allvarlig och organiserad brottslighet 2017) bedömer att utvecklingen har gått mot mer avancerade brottsupplägg och en bredare samverkan mellan kriminella aktörer de senaste åren. Enligt Polismyndigheten (Slutredovisning av regeringsuppdrag om insatser mot illegala vapen och explosiva varor i landet, 2018) har också antalet skjutningar med dödlig utgång i kriminella miljöer ökat kraftigt, från ca tio fall per år i mitten av 2000-talet, till runt 40 fall per år 2017. Det totala antalet skjutningar 2017 uppgick till drygt 300, varav en majoritet har skett på allmänna platser i tätbebyggt område. Enligt flera undersökningar (t.ex. Brå 2015:8 och SOU 2017:37) framgår vidare att det förekommer ett omfattande utnyttjande av välfärds- och förmånssystemen, ofta med företag och falska eller manipulerade intyg och identitetshandlingar som brottsverktyg.

För att få en bättre bild av den organiserade brottslighetens utveckling har Polismyndigheten fått i uppdrag att ta fram en nationell modell för kartläggning av kriminella nätverk i landet. Kartläggningen ska möjliggöra en bedömning av nätverkens storlek och kapacitet och ska kunna följas upp årligen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2019.

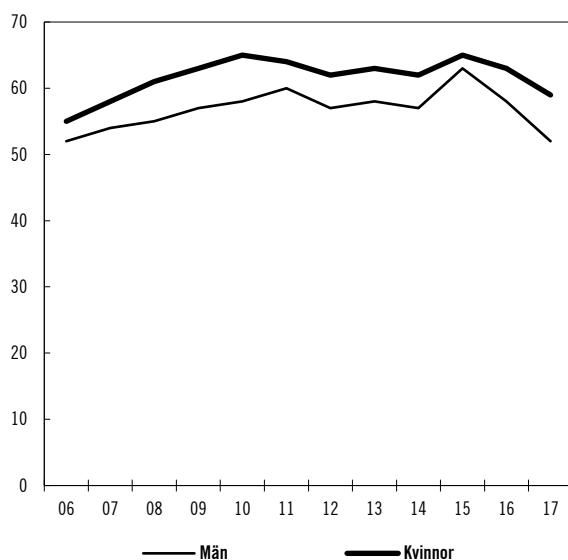
År 2017 konstaterades totalt 113 fall av dödligt våld. Det är sju fall fler än året innan och det högsta antalet sedan i början av 1990-talet. Som framgår ovan har det dödliga våldet med skjutvapen ökat. Samtidigt har andra typer av dödligt våld minskat över tid, framför allt dödligt våld mot barn och alkoholrelaterat dödligt våld mellan vuxna män. Det dödliga våldet mot kvinnor, både totalt och i nära relationer, har också minskat. I förhållande till befolkningen har det dödliga våldet mot kvinnor de senaste tio åren minskat med en fjärdedel jämfört med tioårsperioden dessförinnan.

Lägre förtroende för rättsväsendet

Enligt NTU fortsatte förtroendet för rättsväsendet att minska förra året och ligger nu på ungefär samma nivå som när mätningarna påbörjades för drygt tio år sedan. År 2017 uppgav 55 procent att de hade ganska eller mycket stort förtroende för rättsväsendet jämfört med 54 procent år 2006. Om de senaste två årens minskningar är början på en ny nedåtgående trend är dock för tidigt att säga. Kvinnor har överlag något större förtroende för rättsväsendet än män. Det är också något vanligare att yngre personer har större förtroende för rättsväsendet än äldre.

Diagram 2.5 Förtroendet för rättsväsendet

Andel med mycket eller ganska stort förtroende

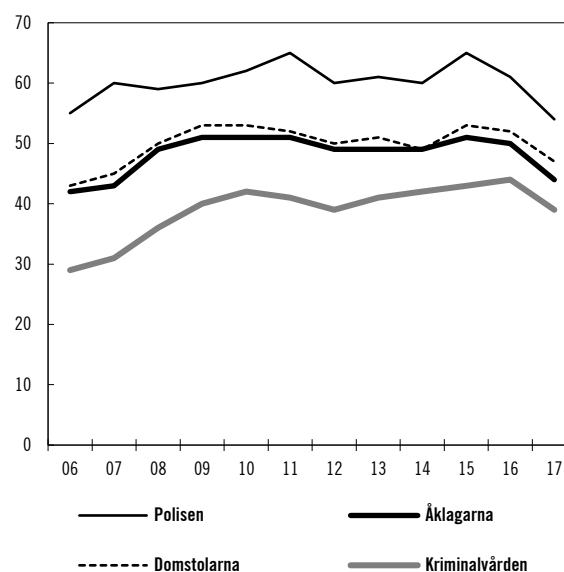

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Nivån på förtroendet skiljer sig åt mellan olika myndigheter i rättsväsendet, vilket är naturligt givet deras olika uppgifter och roller. År 2017 minskade förtroendet för samtliga myndigheter. För Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten är förtroendet nu tillbaka på ungefär samma nivåer som för tio år sedan. Förtroendet för domstolarna och Kriminalvården är dock fortfarande tydligt högre än vid den första undersökningen år 2006 (se diagram 2.6).

Diagram 2.6 Förtroendet för myndigheter i rättsväsendet

Andel med mycket eller ganska stort förtroende

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

2.5.2 Flödet i rättskedjan

En viktig del i bedömningen av rättsväsendets resultat är att följa upp hur de brott som anmäls hanteras i rättskedjans olika delar. I detta avsnitt redovisas statistik över anmälda brott, utredning och lagföring samt verkställighet av utdömda påföljder. Verksamhet som inte hör till denna process, exempelvis polisens brottsförebyggande och ordningshållande arbete, stöd och information till brottsoffer, domstolarnas hantering av tvistemål och verksamheten inom de allmänna förvaltningsdomstolarna ingår inte i denna beskrivning utan redogörs för under respektive verksamhetsområde.

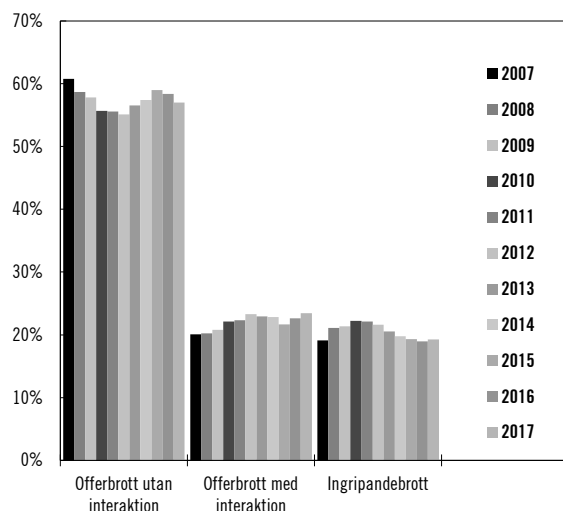
Brottsstrukturen påverkar möjligheterna att utreda och klara upp brott

Som tidigare nämnts anmäldes drygt 1,5 miljoner brott i Sverige 2017, vilket är i nivå med de senaste två åren. Rättsväsendets förutsättningar att hantera och klara upp de anmälda brotten är i stor utsträckning beroende av vilken typ av brott som anmäls. För att tolka utredningsresultatet krävs därför kunskap om de anmälda brottens karaktär och sammansättning. Den anmälda brottsligheten kan grovt delas in i tre kategorier med olika förutsättningar för utredningsarbetet: ingripandebrott och

offerbrott med eller utan interaktion mellan gärningspersonen och den brottsdrabbade. Ingripandebrott som trafik- och narkotikabrott är generellt enkla att klara upp medan offerbrott med interaktion, som hot och misshandel, i allmänhet bedöms vara medelsvåra att klara upp. Offerbrott utan interaktion, exempelvis skadegörelse samt vissa stölder och bedrägerier, är överlag svåra att klara upp.

Diagram 2.7 Anmälda brott fördelat på ingripandebrott samt brott med och utan interaktion med gärningspersonen

Andel i procent

Källa: Sammanställt utifrån officiell kriminalstatistik.

Av diagram 2.7 framgår fördelningen mellan dessa tre slags brott de senaste dryga tio åren. Andelen ingripandebrott är densamma 2017 som 2007. Andelen svåruppklarade offerbrott utan interaktion har däremot minskat något medan andelen brott med interaktion har ökat. Detta bör sammantaget vara något positivt för de övergripande utredningsförutsättningarna. Jämfört med 2010 är dock andelen lättuppklarade ingripandebrott tydligt lägre, vilket kan ha påverkat de senaste åren negativt.

Förändringar inom enskilda brottskategorier, exempelvis genom en större andel komplicerade ärenden när det gäller vissa brott, kan också påverka förutsättningarna för utredningsarbetet. Brå (2016:18) har t.ex. uppskattat att antalet svåruppklarade bedrägerier ökade från ca 6 300 år 2006 till nästan 29 700 år 2013. I samma studie konstateras att andelen svåruppklarade fall av misshandel ökade under samma period, även om de till antalet är få i förhållande till samtliga anmälda brott.

Det finns också tecken på att viss brottslighet blivit mer tidskrävande att utreda. Brå (2017:4)

bedömer att antalet omfattande ärenden i rättsväsendet har ökat de senaste tio åren. Det rör främst ärenden om ekonomisk brottslighet, våldsbrott eller narkotikabrott, ofta med ett omfattande analys- och bevismaterial, internationella inslag och ett stort antal misstänkta, brottsoffer och vittnen. En ökning av sådana omfattande ärenden kan innebära att resurser behöver omfördelas från andra verksamheter som har en större ärendeproduktion. Det är dock svårt att bedöma i hur stor utsträckning dessa omfattande ärenden påverkar myndigheternas sammantagna resultatutveckling.

Polismyndighetens och Sveriges Domstolars kostnader för tolktjänster har ökat tydligt de senaste tio åren. Användning av tolkar är också en faktor som påverkar tiden det tar att genomföra såväl förhör som huvudförhandlingar.

Uppbromsning av flödet i början av rättskedjan

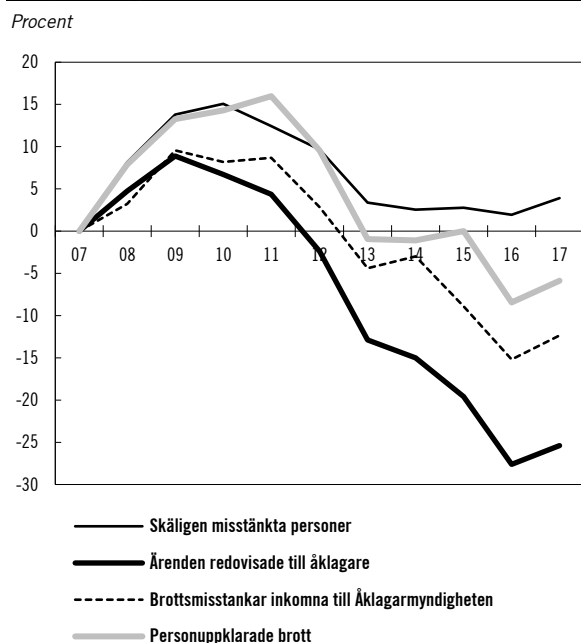
För att få en bild av det fortsatta flödet i början av rättskedjan används ett antal indikatorer som delvis överlappar varandra:

- antal personer skäligen misstänkta för brott
- antal och andel ärenden redovisade från polis till åklagare
- antal inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten
- antal och andel personuppklarade brott.

I diagram 2.8 illustreras den procentuella utvecklingen sedan 2007 av antalet skäligen misstänkta personer, antalet ärenden redovisade till åklagare, antalet brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och antalet personuppklarade brott. Med personuppklarade brott avses brott för vilka det beslutats om åtal, meddelats åtalsunderlåtelse eller utfärdats strafföreläggande, dvs. brott till vilka det har knutits en gärningsperson. Som redovisats i tidigare budgetpropositioner har det generella mönstret karaktäriserats av tydliga ökningarna åren efter 2007 följt av markanta minskningar under senare år. Med undantag för antalet misstänkta personer är nivåerna lägre än för tioalet år sedan. Särskilt tydligt har antalet ärenden redovisade till åklagare minskat, vilka 2017 var drygt 25 procent färre än 2007. År 2017 ökade dock såväl antal ärenden redovisade till åklagare, misstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och person-

uppklarade brott med runt tre procent jämfört med året innan. I huvudsak förklaras detta av ökningarna avseende brottstyperna narkotikabrott, trafikbrott, bedrägerier och skadegörelsebrott.

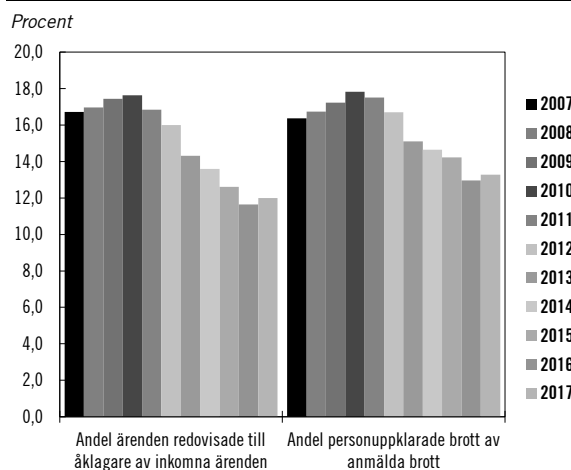
Diagram 2.8 Procentuell utveckling sedan 2007 av antalet skäliga misstänkta personer, ärenden redovisade till åklagare, brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och personuppklarade brott 2007–2017

Källa: Officiell kriminalstatistik samt uppgifter från Polismyndighetens respektive Åklagarmyndighetens årsredovisningar. Uppgifter saknas avseende brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten för år 2007 och antalet brottsmisstankar har därför uppskattats utifrån antalet ärenden redovisade till åklagare.

Som framgår av diagram 2.9 har andelen ärenden som redovisas till åklagare av samtliga inkomna ärenden och andelen personuppklarade brott av samtliga anmälda brott minskat under senare år och 2016 var andelen personuppklarade brott lägre än på flera decennier. Att andelen ärenden som polisen redovisar till åklagare har minskat på ett liknande sätt indikerar att minskningarna kan härledas redan till detta led. År 2017 uppvisar dock såväl andelen ärenden redovisade till åklagare som andelen personuppklarade brott vissa ökningarna jämfört med året innan.

Diagram 2.9 Andel ärenden redovisade till åklagare av inkomna ärenden samt andelen personuppklarade brott av anmälda brott 2007–2017.

Källa: Officiell kriminalstatistik samt uppgifter från Polismyndighetens årsredovisningar.

Som framgått av tidigare budgetpropositioner gäller de senaste årens försämrade utredningsresultat många olika brottsområden. Till de brottstyper som minskat mest i antal personuppklarade brott sedan den nedåtgående trenden startade 2011 hör misshandel, bedrägerier, vissa stöldbrott och trafikbrott. När det gäller bedrägerier har de anmälda brotten samtidigt ökat kraftigt, vilket resulterat i att andelen personuppklarade brott av anmälda bedrägerier fallit från ca 14 procent 2011 till drygt 5 procent 2017.

Färre lagföringar men något fler domslut

För att bedöma flödet i den senare delen av rättskedjan används följande indikatorer:

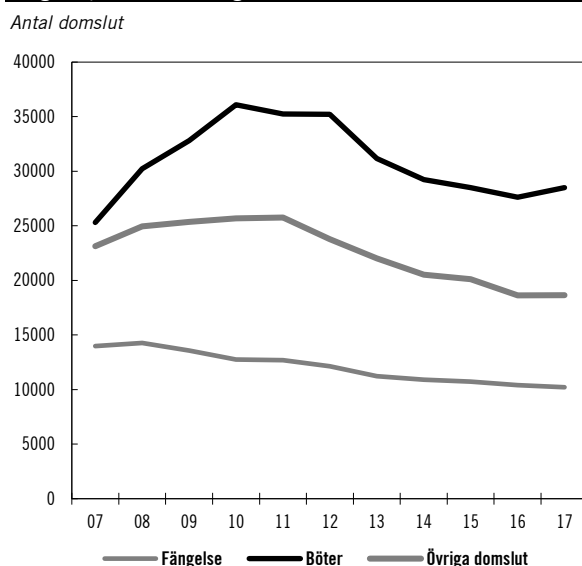
- antal och typ av lagföringar¹
- antal domslut i brottmål.

I linje med utvecklingen av antalet ärenden redovisade till åklagare och antalet personuppklarade brott ökade antalet lagföringsbeslut fram t.o.m. 2009 varefter utvecklingen vände. Under de senaste åren har antalet lagföringsbeslut minskat tydligt. År 2017 fattades ca 97 100 lagföringsbeslut, ca 400 färre beslut än

¹ Med lagföring avses fällande dom i tingsrätt, beslut om åtalsunderlåtelse och godkänt strafföreläggande.

året före och en minskning med drygt 31 procent jämfört med 2009. Knappt 90 procent av lagföringsbesluten avsåg män och drygt 10 procent kvinnor. Den nedåtgående utvecklingen återspeglas även i antalet sakprövade brottmål i tingsrätt och antalet fällande domslut i sådana mål. Efter att ha ökat tydligt mellan 2006 och 2010 har dessa minskat de senaste åren. År 2017 ökade dock antalet domslut i tingsrätt med en procent till ca 57 400. Som framgår av diagram 2.10 utgjordes ökningen i antalet domslut fram till 2010 huvudsakligen av enklare mål där påföljden bestämdes till böter. År 2017 registrerades knappt 29 000 domslut med en allvarigare påföljd än böter, vilket är den lägsta nivån på flera decennier.

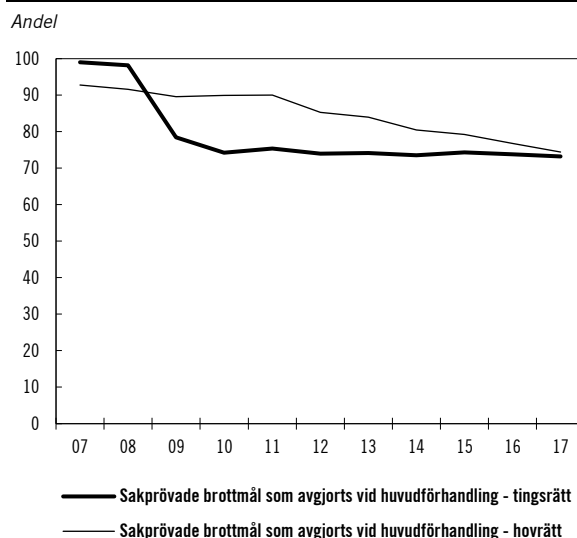
Diagram 2.10 Domslut i tingsrätt fördelat på påföljderna fängelse, böter och övriga domslut 2007–2017

Källa: Officiell kriminalstatistik.

En del av de enklare brottmålen avgörs på handlingarna och kräver därmed överlag mindre resurser än mål som avgörs efter huvudförhandling. Över tid har allt fler brottmål kommit att avgöras utan huvudförhandling. Det beror i stor utsträckning på en regelförändring 2008. Antalet och andelen brottmål som avgörs med huvudförhandling har dock fortsatt att minska något även under senare år.

Diagram 2.11 Andel sakprövade mål i tingsrätt och hovrätt som avgjorts vid huvudförhandling 2007–2017

Källa: Domstolsverket.

Domstolarnas belastning avseende brottmål har å andra sidan ökat genom att tiderna för huvudförhandling har blivit längre. År 2017 upptog en genomsnittlig huvudförhandling i tingsrätt ca 2 timmar, jämfört med 1,5 timmar 2007. I hovrätt har den genomsnittliga tiden för huvudförhandling ökat från 3,8 till 4,8 timmar under samma period. En viktig bidragande orsak till detta är den ovan nämnda reformen 2008; med fler mål som avgörs på handlingarna ökar den genomsnittliga förhandlingstiden för de brottmål som fortfarande går till huvudförhandling (Brå 2017:4). Emellertid har också mer komplicerade brottmål, som kräver särskilt långa förhandlingstider, blivit fler och tar allt mer resurser i anspråk. År 2007 utgjorde huvudförhandlingar över 18 timmar 12 procent av den totala förhandlingstiden i tingsrätt och hovrätt. År 2016 hade denna andel ökat till drygt 17 procent. Detta kan vara ett tecken på att rättsväsendet i allt större utsträckning hanterar komplex brottslighet som är tidskrävande att utreda och lagföra.

Färre dömda till fängelse

För att bedöma flödet i sista delen av rättskedjan används följande indikatorer:

- antal domslut med påföljden fängelse
- antal utdömda fängelseår i tingsrätterna (den s.k. straffmassan)
- medelbeläggning i anstalt.

För att få en bild av utvecklingen efter avtjänad påföljd följs även

- statistik över återfall i brott.

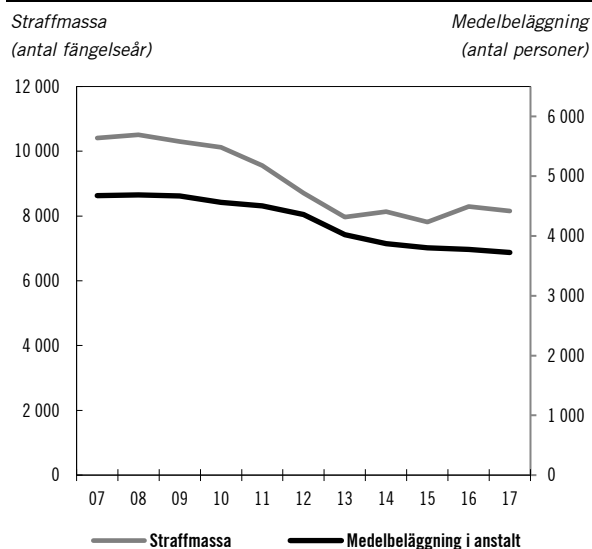
Antalet domslut med påföljden fängelse har minskat kontinuerligt under en längre tid. År 2017 utdömdes drygt 10 400 fängelsepåföljder, vilket är färre än på flera decennier och en minskning med en tredjedel sedan mitten av 2000-talet. Medelbeläggningen i anstalt har också minskat tydligt och detsamma gäller straffmassan, dvs. den totalt utdömda fängelsetiden under ett kalenderår, även om denna har stabiliserats sedan 2013.

Enligt Brå (1/2017) finns ett flertal faktorer som sannolikt bidragit till dessa minskningar. Antalet lagförda personer har överlag minskat de senaste åren samtidigt som det skett en omfördelning i hur olika påföljder används, vilket har resulterat i färre frihetsberövande straff. En omläggning av domstolspraxis på narkotikaområdet som inleddes 2011 verkar också ha påverkat utvecklingen tydligt. Även en minskande andel återfall i brottslighet kan ha bidragit till viss del. De flesta intagna i anstalt är män. Andelen kvinnor i fängelse uppgår endast till ca 6–8 procent, en andel som är stabil över tid.

Statistiken över återfall i brott² visar hur vanligt det är att personer lagförs på nytt efter frigivning eller annan tidigare lagföring. Återfallsproblematiken är särskilt tydlig bland män, ca 26 procent av männen återfaller i något nytt brott inom ett år medan motsvarande andel för kvinnor ligger runt 17 procent. Störst är risken för återfall bland dem som är mest brottsbelastade sedan tidigare. Bland dem som frigives efter en fängelsepåföljd återfaller knappt hälften inom ett år. I detta avseende är dock trenden positiv över tid. År 2003 återföll 54 procent av dem som frigavs från fängelse inom ett år, jämfört med 45 procent bland dem som frigavs 2015, som är den senaste statistiken. Särskilt tydlig är minskningen bland dem som dömts till fängelsestraff mellan sex månader och två år samt till fängelsestraff längre än fyra år. Enligt både Kriminalvården (2018) och Brå (4/2017) kan den minskande andelen återfall i brott efter frigivning från anstalt delvis förklaras av en förändrad klientsammansättning vad gäller exempelvis ålder, tidigare brottsbelastning och typ av brott.

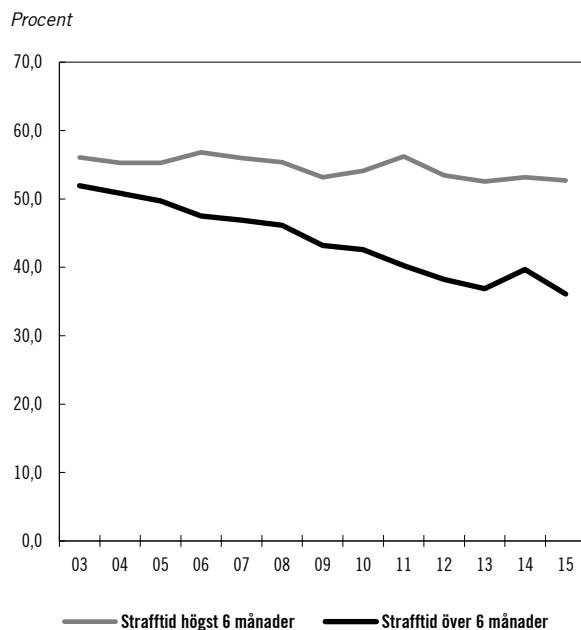
Det är oklart i vilken utsträckning Kriminalvårdens återfallsförebyggande insatser har påverkat utvecklingen.

Diagram 2.12 Utdömd straffmassa i antal fängelseår samt medelbeläggning i anstalt 2007–2017

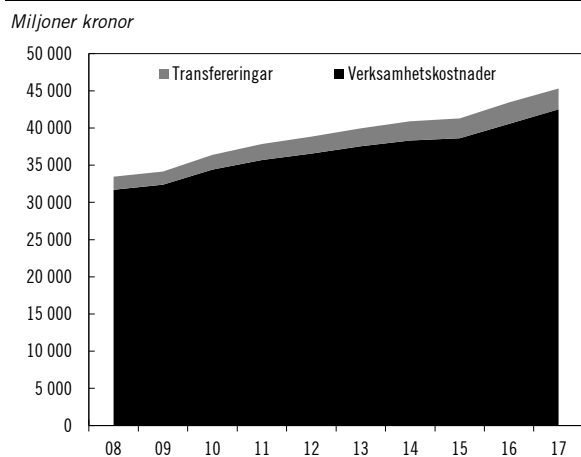
Källa: Officiell kriminalstatistik.

²Med återfall avses ny lagföring.

Diagram 2.13 Andel frigivna från anstalt som återfaller i brott inom ett år

Källa: Preliminär officiell kriminalstatistik.

Utveckling av rättsväsendets kostnader 2008–2017

Diagram 2.14 Kostnadsutveckling i rättsväsendet

Källa: Årsredovisningarna för rättsväsendets myndigheter 2008–2017 samt statsbudgetsystemet Hermes.

Rättsväsendets kostnader för 2017 var ca 45,2 miljarder kronor, vilket är en ökning med 5,2 procent jämfört med föregående år. Mellan 2008 och 2017 har rättsväsendets kostnader ökat med ca 40 procent eller med ca 11,9 miljarder kronor. Kostnadsökningen under de senaste tio åren beror framför allt på de reformer som genomförts för att stärka brottsbekämpningen, öka effektiviteten och förbättra resultatet i rättskedjan.

Av rättsväsendets kostnader under 2017 utgjorde ca 65 procent personalkostnader.

2.5.3 Brottsförebyggande arbete

Mål

Regeringens mål för den brottsförebyggande verksamheten är att brottsligheten ska minska och att antalet brottsoffer ska bli färre.

De myndigheter inom rättsväsendet som bidrar till måluppfyllelsen är Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Därutöver är länsstyrelserna och kommunerna viktiga aktörer som bidrar till att uppfylla målet för den brottsförebyggande verksamheten i hela landet. Det finns även myndigheter inom andra politikområden som bidrar till att uppnå målet. Regeringen har i skrivelsen Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program (skr. 2016/17:126) presenterat gemensamma målsättningar för det brottsförebyggande området som gäller för alla politikområden.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De bedömningsgrunder som används för att värdera resultatet och måluppfyllelsen för den brottsförebyggande verksamheten utgörs av regeringens övergripande målsättningar i det brottsförebyggande programmet samt uppgifter om polisens brottsförebyggande arbete:

- utvecklingen av det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet, på nationell, regional och lokal nivå
- utvecklingen av rättsväsendets, länsstyrelsernas och kommunernas samverkan i brottsförebyggande syfte
- polisens förmåga att upprätthålla ordning och säkerhet
- utvecklingen av polisens förmåga att bedriva planlagd brottsförebyggande verksamhet.

Förutom dessa bedömningsgrunder kan i viss mån utvecklingen avseende utsatthet för brott, upplevd trygghet och förtroendet för rättsväsendets myndigheter enligt den Nationella

trygghetsundersökningen (NTU) också användas för att bedöma måluppfyllelsen i den brottsförebyggande verksamheten. Resultaten från NTU har beskrivits tidigare i avsnitt 2.5.1. Även utvecklingen av anmälda brott kan i viss mån säga något om resultatet av det brottsförebyggande arbetet.

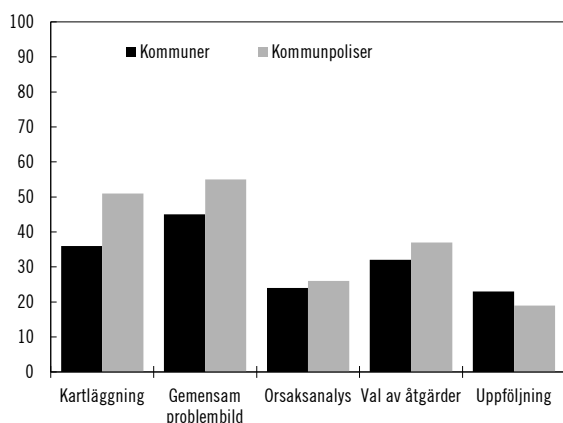
Verksamhetens resultat

Utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet

Enligt Brås årliga rapport om utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet i Sverige (Brå 2018) svarar majoriteten av de tillfrågade kommunala brottsförebyggande samordnarna och kommunpoliserna att de följer en kunskapsbaserad arbetsprocess relativt väl. I diagram 2.15 redovisas andelen kommuner och kommunpoliserna som anger att de i hög grad följer den kunskapsbaserade samverkansprocessens olika steg. Som framgår av resultaten upplevs det finnas störst potential för att utveckla arbetet med orsaksanalys och uppföljning. Det finns också skillnader mellan olika kommuner och generellt uppges samverkansprocessens olika steg följas i lägre utsträckning i mindre städer och i landsbygdskommuner.

Diagram 2.15 Andel kommuner och kommunpoliserna som uppger att de följer samverkansprocessen i hög grad

Andel i procent

Källa: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2018, Brå 2018.

Av Brås rapport framgår även att det i de flesta kommuner finns samverkansöverenskommelser och medborgarlöften som utgör grunden för samarbetet mellan kommun och polis på området. Mer om detta redovisas under avsnittet om polisens brottsförebyggande arbete nedan. Det finns vidare ett lokalt brottsförebyggande

råd eller motsvarande i 85 procent av de kommuner som deltagit i undersökningen.

Samverkan mellan kommun och polis är etablerad i det brottsförebyggande arbetet men det är viktigt att i högre grad involvera även andra aktörer. I dagsläget uppger många kommuner och kommunpoliserna att de samverkar med andra aktörer i samhället utöver kommun och polis. Exempelvis uppger drygt 60 procent av kommunerna och närmare 80 procent av kommunpoliserna att de samverkar med civilsamhället. Samverkan med näringslivet sker i något mindre utsträckning än med civilsamhället.

Under året har ett stort antal lokala brottsförebyggande åtgärder genomförts av såväl polis som kommuner men också av näringslivsaktörer och civilsamhällets organisationer. Bland de lokala initiativen återfinns ett brett spektrum av åtgärder med såväl situationell som social inriktning. Situationell prevention tar sikte på åtgärder som påverkar förutsättningarna för brott på en specifik plats, medan social prevention omfattar insatser för att minska individers benägenhet att begå brott. Merparten av insatserna är av generell karaktär och riktas mot breda grupper i samhället. Arbetet i större kommuner, inklusive i de särskilt utsatta områdena, inriktas dock i högre grad mot vissa grupper och miljöer och på att förebygga återfall i brott.

Trots den i delar positiva utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet bedömer Brå att detta fortfarande är lågt prioriterat. Av Brås rapport framgår t.ex. att majoriteten av de lokala samordnarna i kommunerna (92 procent) arbetar med flera andra frågor utöver de brottsförebyggande. I genomsnitt har man tre andra arbetsområden. Majoriteten av de svarande (kommunala samordnare respektive kommunpoliserna) upplever också att det finns särskilda svårigheter eller utmaningar i det brottsförebyggande arbetet, särskilt framträdande är detta i de större städerna. Resultaten i rapporten visar också på ett fortsatt behov av kunskapsutveckling, särskilt på lokal nivå.

Brottsförebyggande rådets arbete

Brå fick i början av 2017 ett förnyat och breddat uppdrag att stödja och samordna nationellt, regionalt och lokalt brottsförebyggande arbete. Under året har stödet och samordningen byggts upp. En utbildning har tagits fram och genom-

förts i flera omgångar och de nya brottsförebyggande samordnarna vid länsstyrelserna har samlats i nätverksträffar. Vidare har ett omfattande metodstöd getts till sju socialt utsatta områden samt till ytterligare 16 kommuner med olika utmaningar. Med anledning av de senaste årens utveckling av skjutvapenvåld har Brå tillsammans med Polismyndigheten, Kriminalvården och Malmö stad påbörjat ett pilotprojekt i Malmö med en internationellt utvärderad arbetsmetod som kallas Group Violence Intervention (GVI). GVI går ut på att förebygga våld mellan kriminella grupperingar och har visat goda resultat i ett antal städer i USA.

Länsstyrelsernas brottsförebyggande arbete

År 2017 var ett uppbyggnadsår för länsstyrelsernas arbete med regional samordning inom det brottsförebyggande området. Fokus har legat på att organisera verksamheten internt, säkerställa en god kompetens och påbörja arbetet med att kartlägga behov och möjligheter inom respektive län. Samtliga länsstyrelser har regionala samordnare på plats och flertalet har på olika sätt påbörjat arbetet med att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå samt att stötta det lokala arbetet.

Polismyndighetens brottsförebyggande arbete

Det brottsförebyggande arbete som Polismyndigheten bedriver kan omfatta såväl planlagd som händelsestyrd verksamhet. Förutom insatser som primärt syftar till att förebygga brott omfattar verksamheten också insatser som syftar till att upprätthålla ordning och säkerhet, ingripa när brott begås samt hantera större evenemang som demonstrationer och idrottsevenemang. Verksamheten handlar dessutom om att hjälpa människor i nöd efter att de larmat 112.

Sedan Polismyndigheten bildades 2015 har ett omfattande utvecklingsarbete bedrivits på det brottsförebyggande området inom ramen för ambitionen att öka tillgängligheten och att komma närmare medborgarna. Medborgarlöften, medborgardialoger och samverkansöverenskommelser är exempel på sådana strategiska initiativ och insatser.

Antalet medborgarlöften och samverkansöverenskommelser har ökat och finns nu med nästan alla kommuner. De utgör grunden för polisens lokala brottsförebyggande arbete och har bl. a. medfört att Polismyndigheten ökat sina

aktiviteter i den egeninitierade verksamheten. Detta har bidragit till att anmälda trafik- och narkotikabrott ökat, vilket under 2017 resulterat i fler inkomna ärenden och fler ärenden redovisade till åklagare.

Kommunpolis och områdespolis etablerades som viktiga funktioner för att säkerställa långsiktighet och kontinuitet i polisens brottsförebyggande arbete och för samverkan med kommunen i och med myndighetsombildningen 2015. Samtliga 290 kommuner hade vid 2017 års utgång tillgång till en av de nu 200 etablerade kommunpoliserna, vilket är en ökning med fem stycken sedan december 2016. Antalet områdespolis har ökat och var vid årsskiftet ca 580 stycken jämfört med ca 400 året innan. Områdespolis finns nu i 88 av 95 lokalpolisområden (93 procent). I december 2016 fanns områdespolis i drygt hälften av lokalpolisområdena. Polismyndigheten bedömer att funktionerna har bidragit till att avsevärt förbättra samverkan med kommunerna.

Arbetet med att förebygga bedrägeribrott fortsatte under året. Polismyndigheten har bl. a. förmedlat information till allmänheten kring aktuella tillvägagångssätt vid bedrägerier i syfte att ge medborgarna verktyg och kunskap om hur de ska kunna skydda sig mot brott.

Ingripandeverksamheten omfattar händelsestyrt arbete, brottsförebyggande arbete, utredning och lagföring samt service. Polismyndighetens ledningscentraler tog under 2017 emot 755 432 samtal vidarekopplade från SOS-alarm vilket är oförändrat i förhållande till 2016. Antalet brådskande ärenden (Prio 1–2) förekom oftare i storstadsregionerna till skillnad mot övriga regioner. De främsta brottskategorierna inom ingripandeverksamhetens brottsförebyggande arbete rörde trafikbrott (85 procent) samt våldsbrott (12 procent).

Antalet resurstimmar för verksamhetsgrenen brottsförebyggande arbete minskade marginellt jämfört med 2016.

Polisiärt arbete i utsatta områden

Under 2017 presenterade Polismyndigheten en tredje kartläggning av utsatta områden och situationen i dessa. Myndigheten har prioriterat 23 geografiska områden som bedöms ha en särskilt omfattande problematik vad gäller brottslighet och otrygghet.

Situationen i områdena har påverkat Polismyndighetens möjlighet att upprätthålla

ordning och säkerhet. För att möta problemen har myndigheten genomfört en rad insatser som svarar mot den problematik som myndigheten beskrivit i sina kartläggningar.

Försäljning och distribution av narkotika är den kriminella verksamhet som Polismyndigheten har bedömt vara mest problematisk i de utsatta områdena. Det polisiära arbetet i flera utsatta områden har därför inriktats mot bekämpning av den öppna narkotikaförsäljningen på torg och andra platser där allmänheten i hög grad vistas eller passerar.

De många skjutningarna till följd av kriminella konflikter är ett annat allvarligt problem i de utsatta områdena. Polismyndigheten har redovisat (Ju2015/09349/PO) att myndigheten bedrivit en rad insatser mot illegala vapen och utarbetat metoder för att hitta vapen och förebygga skjutningar. Utvecklingen av nya arbetsmetoder och insatserna i de utsatta områdena har skett i samverkan med en rad myndigheter, bl.a. Tullverket.

De särskilt utsatta områdena har också prioriterats i arbetet med att installera fler permanenta och tidsbegränsade kameror. Resultaten av kamerabevakningen är bl.a. att viktiga iakttagelser har fångats via kamerorna, vilket i flera fall haft stor betydelse för brottsutredningar.

För att öka den polisära synligheten har områdespolis rekryterats och ingripandepersonal har arbetat inriktat i de särskilt utsatta områdena när de inte har uppdrag från ledningscentralen. Polismyndigheten redovisar att 11 av 14 lokalpolisområden med ett eller flera särskilt utsatta områden har ökat den totala personalstyrkan under 2017.

Det metodstöd för arbete mot organiserad brottslighet som utvecklades under 2016 har kommit till användning och samtliga lokalpolisområden med utsatta områden har skapat lokala lägesbilder genom detta under 2017.

I det operativa arbetet har Polismyndigheten, tillsammans med elva andra myndigheter, utvecklat en organisation som kan arbeta riktat mot organiserad brottslighet i utsatta områden. Arbetet med att utveckla och bredda arbetet inom satsningen är ett resultat av det regeringsuppdrag som myndigheterna redovisade i oktober 2017.

Säkerhetspolisens brottsförebyggande arbete

Säkerhetspolisen har under 2017 fortsatt sitt förebyggande arbete för att förhindra att terroristattentat genomförs i Sverige och att Sverige används som bas för attentatsplanering, rekrytering, finansiering och logistiskt stöd. I det förebyggande arbetet ingår även att motverka att svenskar deltar i terrorism utomlands. Efter dådet på Drottninggatan den 7 april 2017 har samarbetet med underrättelsemyndigheter och brottsbekämpande organ fortsatt att utvecklas.

Säkerhetspolisen har även bedrivit förebyggande arbete inom verksamhetsområdena kontraspionage, säkerhetsskydd, personskydd och författningsskydd. Inom ramen för säkerhetsskyddet fick Säkerhetspolisen och Försvarmakten, genom en ändring i säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) från den 1 april 2018, möjlighet att förelägga myndigheter att vidta säkerhetshöjande åtgärder och möjlighet att stoppa utkontrakteringar av säkerhetskänslig verksamhet.

Säkerhetspolisen bedrev även förebyggande arbete för att förhindra spridning och anskaffning av produkter och kunskap som kan användas i tillverkning av andra staters massförstörelsevapen.

Förebyggande arbete mot ekonomisk brottslighet

Ekobrottsmyndigheten har under året fortsatt att bedriva informations- och påverkansarbete i samverkan med myndigheter, företag och organisationer. Under 2017 förstärkte myndigheten den brottsförebyggande organisationen med fem årsarbetskrafter.

Ekobrottsmyndigheten fick, likt tidigare år, in ett stort antal anmälningar om bokföringsbrott till följd av för sent upprättad årsredovisning, vilket tog avsevärda resurser i anspråk. Då Ekobrottsmyndigheten konstaterat i analyser av domar mot småföretagare att okunskap ofta är en bidragande faktor till att brottet begåtts tog myndigheten tillsammans med Bolagsverket fram förtydliganden i den information från Bolagsverket som går ut till alla företagare om när det är dags att lämna in årsredovisningen. Vidare har Ekobrottsmyndigheten fattat ett inriktningsbeslut om att gå med i samarbetet kring den myndighetsgemensamma webbplatsen verksamt.se, som innehåller samlad information och e-tjänster för företagare och potentiella företagare.

Inom ramen för det brottsförebyggande arbetet har Ekobrottsmyndigheten utvecklat samarbete med Föreningen Auktoriserade Revisorer och Revisorsinspektionen. Vidare deltog myndigheten i det nationella samverkansorganet för att motverka konkursrelaterad brottslighet och är en del i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet, där arbetet under 2017 bl.a. bidrog till två omfattande tingsrättsdomar avseende ekonomisk brottslighet.

Ekobrottsmyndigheten genomförde även brottsförebyggande projekt på lokal och regional nivå. Exempel på detta är samverkan med gruvnäringen i norra Sverige, en branschsatsning för att förebygga svartarbete och osund konkurrens inom byggbranschen i Stockholmsområdet, insatser i samband med infrastruktur-satsningen Ostlänken och en myndighetsgemensam kommunal satsning mot organiserad brottslighet i Göteborgsregionen. I detta arbete samverkade Ekobrottsmyndigheten med länsstyrelsernas brottsförebyggande samordnare.

Arbetet mot våldsbejakande extremism

Samhällets beredskap och förmåga att förebygga våldsbejakande extremism ska utvecklas på lokal, regional och nationell nivå.

Resultaten redovisas utifrån följande bedömningsgrunder:

- omfattningen av våldsbejakande extremism i Sverige
- insatser för att förebygga inträde i samt underlätta utträde ur våldsbejakande extremism.

För övriga insatser mot våldsbejakande extremism, se utgiftsområde 1 Rikets styrelse, utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

I Sverige finns i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer: högerextremism, vänsterextremism och islamistisk extremism. Säkerhetspolisens bedömning av omfattningen visar att antalet individer i de våldsbejakande extremistiska miljöerna har ökat under senare år, från några hundra till omkring 3 000 personer. Drygt 2 000 av dessa bedöms finnas inom den våldsbejakande islamistiska miljön och övriga finns inom den högerextremistiska respektive den vänsterextremistiska miljön. Sannolikt finns ett visst mörkertal. Sedan 2012 har ca 300

individer rest från Sverige till konfliktområden i framför allt Syrien och Irak för att ansluta sig till våldsbejakande islamistiska grupper men sedan 2016 har resandet minskat. Av de 300 har ca 140 individer återvänt till Sverige. Bland dem som fortfarande befinner sig i konfliktområdet är ungefär en tredjedel kvinnor. Det finns också ett okänt antal barn. Ett fåtal individer inom samtliga tre extremistiska miljöer bedöms ha både avsikt och förmåga att utföra terrorattentat. Terrorhotnivån i Sverige ligger kvar på förhöjd nivå.

Från den 1 januari 2018 har ett permanent center mot våldsbejakande extremism inrättats vid Brå. Centret ska stärka och utveckla det kunskapsbaserade och sektorsövergripande arbetet med förebyggande åtgärder nationellt, regionalt och lokalt samt ge behovsanpassat stöd till yrkesverksamma. Kommunala verksamheters arbete, t.ex. socialtjänstens insatser, spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet. Centret har upprättat en särskild stödfunktion som ska möta framför allt kommuners behov av stöd i bl.a. individrelaterade frågor.

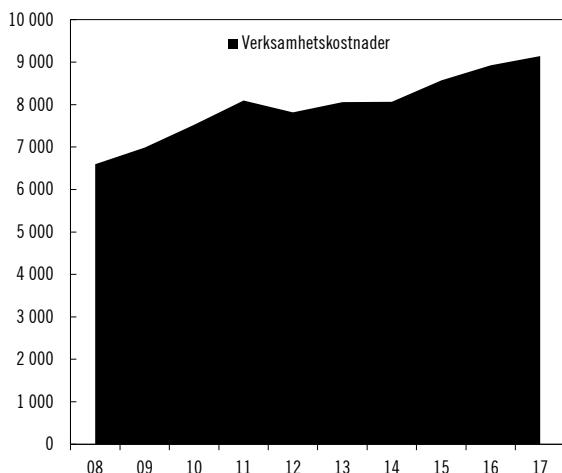
Flera myndigheter har ansvar för centrala delar i arbetet och centret har som uppgift att verka för en högre grad av samordning mellan olika insatser och uppdrag.

En särskild utredare har haft i uppdrag att se över genomförandet av brottsofferbestämmelserna i EU:s terrorismdirektivets. Utredaren lämnade sitt förslag i maj 2018 (ds 2018:22). Förslagen har remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Kostnadsutveckling

Diagram 2.16 Kostnadsutveckling brottsförebyggande arbete

Miljoner kronor

Årsredovisningarna för 2008–2017 för Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet. Årsredovisningen för staten avseende Säkerhetspolisen.

Myndigheternas kostnader för verksamheten brottsförebyggande arbete uppgick till 9,2 miljarder kronor vilket är en ökning med 194 miljoner kronor eller drygt 2 procent jämfört med föregående år. Vid Polismyndigheten ökade kostnaderna med 6 miljoner kronor (0,08 procent), vid Brottsförebyggande rådet med 26,3 miljoner kronor (22 procent), vid Ekobrottsmyndigheten med 1,3 miljoner kronor (1,9 procent) och vid Säkerhetspolisen med 160 miljoner kronor (13,4 procent).

Antalet resurstimmar registrerade på brottsförebyggande verksamhet minskade marginellt vid Polismyndigheten under 2017, samtidigt som kostnaderna ökade något. Ökningen förklaras huvudsakligen av högre kostnader för personal.

2.5.4 Utredning och lagföring

Mål

Regeringens mål för utredning och lagföring är att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet och att brottsuppleringen ska öka.

De myndigheter inom rättsväsendet som omfattas av verksamheten är Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården (för häktesverksamhet), Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden samt Säkerhetspolisen. Utöver rättsväsendets

myndigheter bidrar Tullverket, Skatteverket och Kustbevakningen till verksamheten. Dessa myndigheters verksamhet redovisas under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution respektive 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma resultatet och måluppfyllelsen för utredning och lagföring används flera av de indikatorer som tidigare redovisats i den samlade bedömningen. De indikatorer som används är följande:

- antal och andel ärenden redovisade från polis till åklagare
- antal och andel personupplärade brott
- antal och andel lagförda personer och brottsmisstankar
- antal utfärdade ordningsböter
- genomströmningstider.

Bedömningen baseras på såväl den sammantagna utvecklingen som utvecklingen för olika brottskategorier.

Rättsväsendets verksamhet är komplex och svår att på ett heltäckande sätt fånga i ett antal statistiska mått. En stor mängd värdefullt arbete utförs inom området utredning och lagföring utan att det resulterar i ärenden som redovisas till åklagare eller personuppläras. Det är vidare svårt att definiera vilken uppläringsnivå som är rimlig eftersom förutsättningarna att klara upp de anmälda brotten, liksom resurserna som krävs för att nå upplärning, varierar kraftigt mellan olika typer av brott. De brottsbekämpande myndigheterna måste dock alltid sträva efter att uppnå en så hög brottsupplärning som möjligt så att personer som begår brott får stå till svars för sina gärningar. I ljuset av detta tillför indikatorerna värdefull och nödvändig information om utvecklingen i verksamheten.

Verksamhetens resultat

Ärendeflöde och utredning

Ett brottsärende som inkommer till Polismyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten innehåller ett eller flera anmälda brott. Ett

anmält brott innehåller i sin tur en eller flera brottsmisstankar (dvs. varje brottslig gärning som en person kan misstänkas för).

Det totala antalet brott som anmäldes till brottsbekämpande myndigheter 2017 låg enligt den officiella kriminalstatistiken kvar på ungefär samma nivå som året innan, dvs. drygt 1,5 miljoner brott. Även inflödet av ärenden till Polismyndigheten var oförändrat och uppgick till ca 1 249 000 ärenden (exklusive ärenden från övervakning med trafiksäkerhetskameror), vilket motsvarar i genomsnitt 3 400 inkomna ärenden per dag. Sedan 2008 har antalet inkomna ärenden ökat med 6 procent.

Till Ekobrottsmyndigheten inkom 7 100 ärenden under 2017, vilket är en ökning med ca 1 300 ärenden från året innan. Den stora ökningen beror i huvudsak på anmälningar om försenade årsredovisningar. Totalt inkom nästan 49 000 brottsmisstankar, en ökning med 4 procent jämfört med 2016. Sedan 2008 har antalet inkomna ärenden ökat med 58 procent. Enligt Ekobrottsmyndigheten har brottsmisstankar avseende bedrägeri och bidragsbrott ökat väsentligt.

Av de ärenden som inkom till Polismyndigheten inleddes förundersökning i 44 procent av fallen, vilket är en ökning med 2

procentenheter i förhållande till 2016. Av ärenden med inledd förundersökning var det en något lägre andel som redovisades till åklagare. Den andelen minskade från 28 till 27 procent. Antalet ärenden som Polismyndigheten redovisade till åklagare ökade med 3 procent under 2017. Det är första gången sedan 2009 som antalet redovisade ärenden ökar. De antalsmässigt och procentuellt största ökningarna gäller narkotikabrott, trafikbrott, skadegörelsebrott och bedrägeribrott. För våldsbrott och tillgreppsbrott fortsatte antalet redovisade ärenden att minska. I dessa båda brottskategorier minskade också antalet inkomna ärenden. Sammantaget var andelen redovisade ärenden av avslutade ärenden i princip oförändrad på 12 procent. Ärendebalansen i form av antal öppna ärenden minskade något men ligger fortfarande på en hög nivå.

Till Åklagarmyndigheten inkom under 2017 ca 164 800 ärenden eller ca 423 000 brottsmisstankar. Det är en ökning med 1 procent avseende ärenden och 3 procent avseende brottsmisstankar jämfört med föregående år. Sedan 2008 har antalet inkomna ärenden minskat med 19 procent.

Tabell 2.6 Inkomna ärenden

Antal

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polismyndigheten	1 449 494	1 492 952	1 436 089	1 473 103	1 458 684	1 447 626	1 502 377	1 543 745	1 519 200	1 538 924
Åklagarmyndigheten	202 738	211 430	208 985	210 692	202 346	185 702	179 044	171 839	162 743	164 797
Ekobrottsmyndigheten	4 485	4 782	4 374	4 545	4 591	6 369	5 573	6 357	5 810	7 104

Källa: Polismyndigheten samt årsredovisningar för Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

För Polismyndighetens del redovisas endast inkomna brottsärenden, inklusive ärenden från övervakning med trafiksäkerhetskameror. Siffrorna gällande Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten inkluderar även andra ärenden än sådana som avser ansvar för brott.

Genomströmningstider

Medelgenomströmningstiden för bearbetade ärenden hos Polismyndigheten, dvs. ärenden där förundersökning eller annan slags brottsutredning bedrivits, ökade från 92 till 98 dagar mellan 2016 och 2017. Tiden mäts från inledd förundersökning till dess att ärendet avslutats hos polisen.

Den genomsnittliga genomströmningstiden för åklagarledda förundersökningar, som mäts från det att anmälan har inkommit till Åklagarmyndigheten till dess att beslut har fattats, uppgick under 2017 till 122 dagar. Genomströmningstiden mätt från det att en färdig brottsutredning inkommit från

Polismyndigheten till dess att Åklagarmyndigheten fattat beslut ökade med 1 dag till 16 dagar.

Medelgenomströmningstiden vid Ekobrottsmyndigheten, mätt som antal dagar från anmälan till beslut, ökade från 205 till 271 dagar mellan 2016 och 2017. Enligt Ekobrottsmyndigheten kan detta förklaras av att myndigheten har prioriterat särskilt krävande ärenden vilket har gett längre handläggningstider i övriga ärendekategorier.

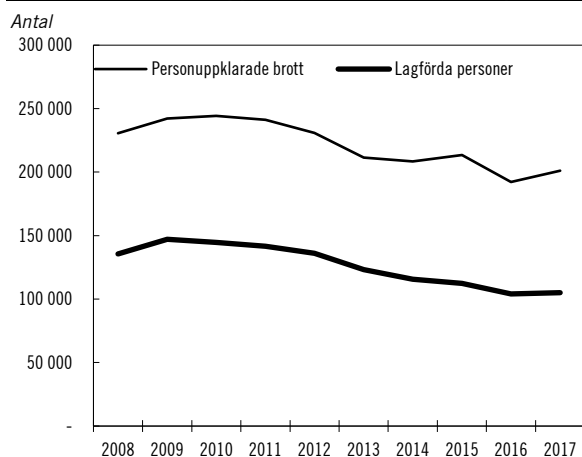
Personuppklaring och förverkanden

När brottsbekämpande myndigheter knyter en gärningsperson till ett brott genom att åklagare

fattar beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse (dvs. lagföring) räknas brottet som personupplärd i den officiella kriminalstatistiken.

Antalet personupplärd brott ökade under 2017 i samma omfattning som antalet redovisade ärenden från polis till åklagare, dvs. med 3 procent. Antalet personupplärd brott ökade när det gäller bedrägeribrott, skadegörelsebrott, trafikbrott och narkotikabrott, medan antalet personupplärd tillgreppsbrott minskade. Sammanlagt personupplärd ca 203 000 brott under året. Personupplärdprocenten (andelen personupplärd brott av samtliga handlagda brott) uppgick till 13 procent, vilket är samma nivå som 2016. Lagföringsprocenten (andelen personupplärd brott av samtliga utredda brott) uppgick till 28 procent, vilket är en minskning med 1 procentenhet sedan 2016. I landets sju polisregioner och åklagarområden varierade lagföringsprocenten från 26 procent i Stockholm och Syd till 32 procent i Mitt och Bergslagen.

Diagram 2.17 Personupplärd brott och lagförda personer

Källa: Den officiella kriminalstatistiken samt årsredovisningarna för Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. För att möjliggöra tidsserien över personupplärd brott har dessa definierats enligt den definition som Brå använde till och med redovisningsåret 2013.

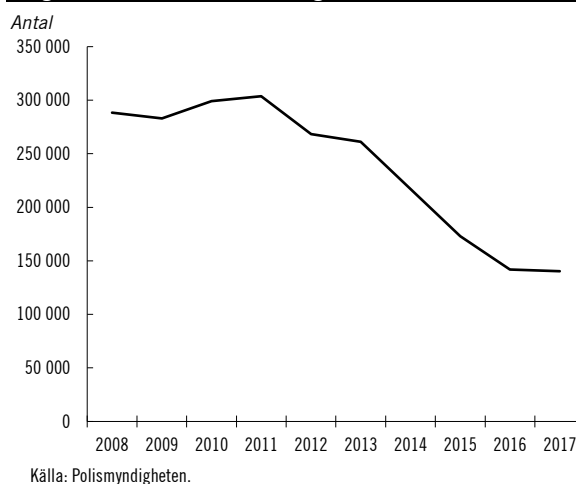
Antalet personer som lagfördes (dvs. åtalades, fick strafföreläggande eller meddelades åtalsunderlåtelse) genom beslut av Åklagarmyndigheten ökade med 1 procent under 2017 och uppgick till 103 280 stycken. Av dessa var 17 procent kvinnor och 83 procent män. Andelen lagförda personer (av det totala antalet misstänkta personer där Åklagarmyndigheten beslutat om lagföring eller avskrivning) ökade med 1 procentenhet till 65 procent. Antalet lagförda brottsmisstankar vid Åklagarmyndigheten minskade under 2017 för de flesta brottsgrupper, sammanlagt med 3 procent.

I de två största brottsgrupperna, narkotikabrott och trafikbrott, ökade lagföringen dock något, vilket hänger samman med det ökade inflödet i dessa brottsgrupper.

Det totala antalet lagförda brottsmisstankar vid Ekobrottsmyndigheten uppgick till 9 400 stycken, en ökning med 35 procent. Samtidigt minskade antalet lagförda personer med 8 procent, vilket innebär att antalet brottsmisstankar per person ökade. Sammanlagt lagfördes 1 810 personer, varav 15 procent var kvinnor och 85 procent var män. Av de lagförda brottsmisstankarna 2017 avsåg 42 procent den grövsta ekonomiska brottsligheten, vilket omfattade sammanlagt 260 personer.

Antalet ordningsböter som Polismyndigheten utfärdar har minskat avsevärt på senare år men den kraftigt nedåtgående trenden avstannade under 2017. Under året utfärdades ca 140 000 ordningsböter (exklusive böter från trafik-säkerhetskameror) vilket var 1 700 färre än 2016.

Diagram 2.18 Utfärdade ordningsböter

Källa: Polismyndigheten.

Möjligheterna till ekonomisk vinning är en av de främsta drivkrafterna till en stor del av brottsligheten i samhället. Genom att i samband med utredning och lagföring av brott också arbeta med att återföra brottsvinster kan rättsväsendet bidra till att incitamenten att begå brott minskar.

Under 2017 registrerade Åklagarmyndigheten yrkanden om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet i 593 ärenden, vilket är en ökning med 15 procent jämfört med året innan. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten genomförde även betydligt fler tillgångsutredningar än föregående år. Sammanlagt gjordes 569 förenklade

tillgångsutredningar, varav 349 (knappt två tredjedelar) gick vidare till fördjupad utredning.

Ekobrottsmyndigheten framställde 45 yrkanden om förverkanden jämfört med 25 året innan. Ekobrottsmyndigheten framställde också 281 yrkanden om företagsbot jämfört med 31 yrkanden under 2016, vilket är ett resultat av myndighetens fokus på tillgångsinriktad brottsbekämpning. Antalet yrkanden om skadestånd minskade däremot från 42 till 24.

Forensiskt utredningsstöd

Ärendeutvecklingen vid Nationellt forensiskt centrum (NFC) vid Polismyndigheten har under den senaste tioårsperioden visat på ett kontinuerligt ökat behov av forensiska undersökningar och analyser.

Mellan 2016 och 2017 ökade ärendetillströmningen vid NFC med 7 procent, exklusive personärenden för dna- respektive fingeravtrycksanalys samt ärenden från Migrationsverket. Samtidigt ökade komplexiteten i ärendena genom att det registrerades mer material per ärende och ett ökat antal ärenden krävde flera olika typer av undersökningar. Antalet begärda undersökningar av personprover för dna-analys ökade med 5 procent.

NFC:s produktion ökade under 2017 och man avslutade sammanlagt 84 000 ärenden, vilket är 6 procent fler än 2016. Trots detta hade NFC i genomsnitt en balans på över 10 000 ärenden varje månad. NFC utför också forensiska undersökningar och analyser åt andra myndigheter och aktörer. Inräknat dessa ärenden utgjorde den samlade ärendemängden som NFC hanterade under 2017 ca 155 000 ärenden.

Handläggningstiderna varierar över tid och mellan olika områden men ökade totalt sett under 2017. Det beror bl.a. på att ett stort antal äldre ärenden arbetades av under året.

Rättsmedicinalverket ansvarar för rättspsykiatrisk, rättsgenetisk, rättskemisk och rättsmedicinsk verksamhet. Under 2017 utfärdades 448 utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, vilket är en liten minskning jämfört med året innan. Inom den rättsgenetiska verksamheten ökade antalet ärenden med 10 procent till 3 800 ärenden, främst beroende på ett ökat ärendeinflöde från Migrationsverket. Även för den rättskemiska verksamheten, där en stor del rör narkotika-relaterade ärenden, noterades ett ökat ärende-

inflöde. Under året expedierades 98 000 ärenden, vilket är en ökning med 7 procent.

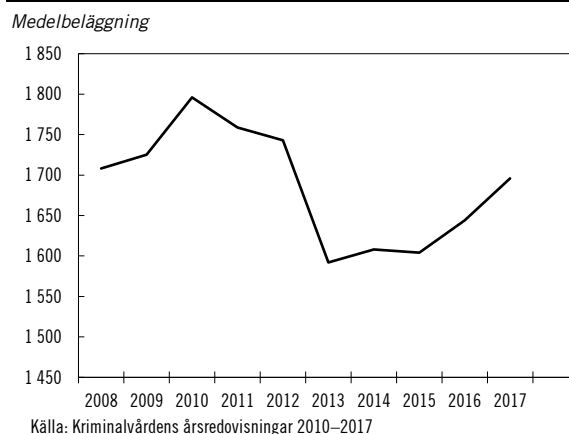
Inom ramen för Rättsmedicinalverkets rättsmedicinska verksamhet genomförs bl.a. rättsmedicinska obduktioner. Här ligger också uppgiften att skriva rättsintyg och att genomföra medicinska åldersbedömningar. Varje år genomför Rättsmedicinalverket normalt ca 5 500 rättsmedicinska obduktioner och under 2017 förrättades 5 450 stycken, vilket är i nivå med föregående år.

Det totala antalet expedierade rättsintyg minskade med knappt 300 ärenden till 4 650. Dock ökade antalet rättsintyg utfärdade av rättsläkare anställda vid Rättsmedicinalverket med ca 1 200 ärenden. Det beror på ett ändrat arbetssätt där myndigheten, istället för att anlita kontrakterade läkare som utfärdar rättsintyg, har timanställt s.k. forensiska dokumentationsläkare. Dessa har till uppgift att dokumentera skador hos målsägande och misstänkta gärningspersoner. Rättsintygen utfärdas därefter av rättsläkare vid Rättsmedicinalverket.

Under 2017 inkom 11 300 ärenden om medicinsk åldersbedömning. De första beställningarna av medicinsk åldersbedömning i ärenden om uppehållstillstånd från Migrationsverket kom i slutet av mars. Det initialt stora ärendeinflödet minskade betydligt i slutet av året. Till detta har Rättsmedicinalverket hanterat ett 30-tal ärenden om medicinska utlåtanden om ålder i brottmål.

Beläggning i häkte och isoleringsbrytande åtgärder
Sett över en tioårsperiod har beläggningen i häkte minskat med 1 procent. I ett kortare tidsperspektiv har däremot beläggningen ökat. Sedan 2013 har medelbeläggningen ökat med 6 procent. Se även avsnitt 2.5.6 Verkställighet av påföljd.

Diagram 2.19 Medelbeläggning i häkte 2008-2017

Av dem som var häktade med restriktioner under 2017 fick 30 procent del av isoleringsbrytande åtgärder under minst två timmar per dygn. För gruppen unga under 21 år med restriktioner var andelen 40 procent. Av intagna i häkte utan restriktioner fick 73 procent del av isoleringsbrytande åtgärder under minst två timmar per dygn. För unga utan restriktioner var andelen 75 procent. Kvinnor med restriktioner får del av isoleringsbrytande åtgärder i högre grad än män medan förhållandet är det motsatta när det gäller häktade utan restriktioner. I jämförelse med 2016 ökade andelen klienter som fick del av isoleringsbrytande åtgärder något i samtliga kategorier, förutom när det gäller unga utan restriktioner, där nivån var oförändrad, samt kvinnor utan restriktioner, där andelen minskade. Kriminalvården har redovisat flera vidtagna åtgärder som syftar till att öka intagnas tid i gemensamhet.

Kostnadsutveckling

Myndigheternas kostnader för verksamheten utredning och lagföring uppgick 2017 till 18,1 miljarder kronor, vilket är 1 miljard kronor eller knappt 6 procent mer än föregående år. Av denna summa utgjorde Polismyndighetens kostnader tre fjärdedelar. Vid Polismyndigheten ökade kostnaderna med 810 miljoner kronor (6 procent), vid Åklagarmyndigheten med 79 miljoner kronor (6 procent) och vid Ekobrottsmyndigheten med 23 miljoner kronor (4 procent). Kriminalvårdens kostnader ökade med 140 miljoner kronor (6 procent).

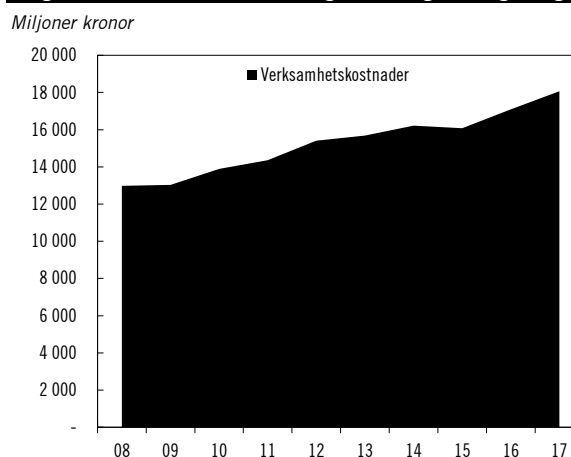
Våldsbrott är en högt prioriterad brottskategori inom Polismyndigheten och en allt större andel av myndighetens resurser går till att hantera den typen av brott. Under 2017 lades 43 procent av resurstiden för utredning och lagföring på våldsbrott, vilket är en ökning med 2 procentenheter sedan 2016 och 8 procentenheter sedan 2011. Våldsbrottens andel av ärendinflödet uppgår till ca 10 procent. Andelen har varit förhållandevis konstant under längre tid.

Av Åklagarmyndighetens sammanlagda kostnader har 95 procent använts till utredning och lagföring, vilket är samma nivå som föregående år. Inom myndigheten utgjordes 26 procent av de avslutade brottsmisstankarna av vålds- och sexualbrott och drygt 40 procent av

resurserna användes för att handlägga sådana brottsmisstankar.

Ekobrottsmyndigheten lägger huvudsakligen sina resurser på utredning och lagföring. Under året ökade antalet inkomna särskilt krävande ärenden. Trots att de utgör en liten del av den totala ärendemängden går mer än 40 procent av utrednings- och lagföringsresurserna till denna ärendekategori.

Diagram 2.20 Kostnadsutveckling utredning och lagföring

Källa: Årsredovisningarna 2008–2017 för Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården.

2.5.5 Dömande verksamhet

Mål

Regeringens mål för Sveriges Domstolar är att mål och ärenden ska avgöras med hög kvalitet och effektivitet. Målbalanserna och omloppstiderna ska hållas på en rimlig nivå. Domstolsverket ska skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamheten bl.a. genom en ändamålsenlig resursfördelning och stöd i verksamhetsutvecklingen.

Inom den dömande verksamheten verkar de allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Sveriges Domstolar omfattar även hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten, Rättshjälpsnämnden och Domstolsverket. Verksamheten vid migrationsdomstolarna redovisas under utgiftsområde 8.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att redovisa resultat och bedöma måluppfyllelsen inom den dömande verksamheten används följande indikatorer:

- omloppstider
- inkomna, avgjorda och balanserade mål
- överbalanser
- produktivitet, mätt som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till kostnaderna.

Verksamhetens resultat

Omloppstider

Såväl kvalitet som effektivitet kan i viss utsträckning mätas i hur lång tid det tar att avgöra ett mål. Regeringen har därför beslutat om målsättningar för hur långa omloppstider olika typer av mål högst bör ha i domstolarna. Målsättningarna gäller hur lång handläggningstid 75 procent av målen högst bör ha från att de kommit in till domstolen till att de har avgjorts. Regeringen har också beslutat om målsättningar för omloppstiderna vid hyres- och arrendenämnderna. Även här gäller målsättningen hur lång handläggningstid 75 procent av ärendena högst bör ha. Verksamhetsmålen och resultaten framgår av tabell 2.7.

Tabell 2.7 Uppfyllelse av verksamhetsmål: genomsnittlig omloppstid i månader för avgjorda mål och ärenden, 75:e percentilen

Månader

	Mål 2017	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tingsrätter									
Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	7,6	7,9	7,3	7,2	7,0	7,0	6,7	6,4
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	5,1	5,2	4,9	4,9	4,8	4,5	4,3	4,2
Hovrätter									
Tvistemål fram till PT beslut	2,0					2,1	1,9	1,9	1,6
Tvistemål där PT beslut beviljats	10,0					12,6	11,7	11,5	10,7
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	7,2	7,4	7,2	7,6	7,5	7,1	6,5	6,1
Förvaltningsrätter									
Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	8,1	10,0	8,5	7,0	6,4	6,0	5,8	6,5
Kammarrätter									
Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	9,5	7,2	6,8	7,5	7,0	7,9	7,4	11,3
Hyres- och arrendenämnder									
Samtliga ärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden	4,0	5,2	4,9	5,5	7,4	7,5	5,7	7,0	11,2

Anm.: Från och med 2016 är tvistemål vid hovrätter uppdelade i två delar, tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd och tvistemål där beslut om prövningstillstånd har beviljats. Därför finns jämförelsetal endast tillgängliga för 2014–2016.

Källa: Årsredovisningarna 2010–2017 för Sveriges Domstolar.

Vid domstolarna har omloppstiderna minskat under perioden 2010–2016. Under 2017 fortsatte den positiva utvecklingen vid tingsrätt och hovrätt. Omloppstiderna minskade och verksamhetsmålen för *brottmål* och *tvistemål* i tingsrätt samt för *tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd* i hovrätt uppnåddes. Omloppstiderna för *brottmål* och *tvistemål där*

prövningstillstånd beviljas i hovrätt förbättrades också men verksamhetsmålet uppnåddes inte.

Vid förvaltningsrätterna och kammarrätterna bröts den positiva utvecklingen. Omloppstiderna ökade, framför allt vid kammarrätterna och verksamhetsmålen uppnåddes inte.

Vid hyres- och arrendenämnderna ökade omloppstiderna från en redan hög nivå.

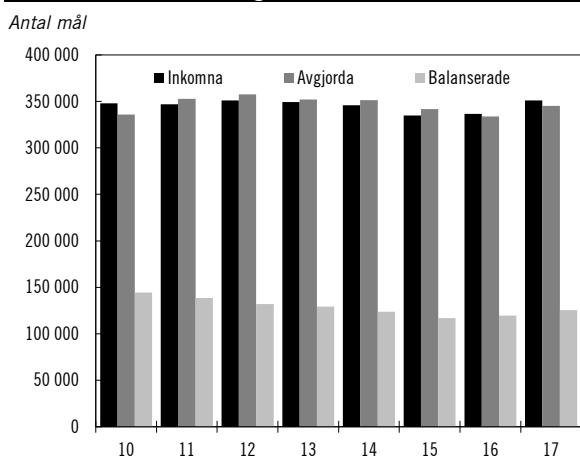
Omloppstiden på 11,2 månader ligger klart över verksamhetsmålet på 4 månader.

Under 2017 pågick ett antal riktade åtgärder för att minska handläggningstider och balanser vid Sveriges Domstolar. Som exempel kan nämnas den förstärkningsstyrka med domare som kan tas i anspråk vid frånvaro på grund av utbildning och långvarig sjukskrivning eller vid handläggning av större mål och balans-avarbetningar. Som framgångsfaktorer för måluppfyllelsen framhåller domstolarna internt utvecklingsarbete t.ex. beredning, specialisering och effektivitetsåtgärder. En effektivare ledning och styrning av verksamheten framhålls också. När det gäller försvårande omständigheter framhålls den ökade måltillströmningen, framför allt när det gäller migrationsmålen men även inom andra målkategorier. Förekomsten av stora och komplexa mål med lång förhandlingstid samt förtursmål framhålls också, liksom stor personalomsättning och svårigheter att rekrytera. När det gäller förvaltningsrätterna och kammarrätterna framhålls även stora grupper av seriemål som en försvårande faktor.

Inkomna, avgjorda och balanserade mål

Antalet inkomna mål (exklusive migrationsmål) till domstolarna ökade med 4,3 procent 2017 jämfört med 2016. Antalet avgjorda mål ökade med 3,4 procent och antalet balanserade mål ökade med 4,7 procent. Utvecklingen under de senaste åtta åren framgår av diagram 2.21.

Diagram 2.21 Utvecklingen av inkomna, avgjorda och balanserade mål (exkl. migrationsmål)

Källa: Årsredovisningarna för 2010–2017 för Sveriges Domstolar.

Under 2016 började antalet inkomna mål öka för första gången sedan 2012 och ökningen har fortsatt under 2017. Antalet inkomna mål har ökat i alla domstolsslag utom i Högsta

domstolen och i kammarrätterna. Vid tingsrätterna har både antalet brottmål och tvistemål ökat. Vid hovrätterna består ökningen bl.a. av fler mål enligt plan- och bygglagen (2010:900). Vid förvaltningsrätterna har antalet inkomna socialförsäkringsmål ökat kraftigt.

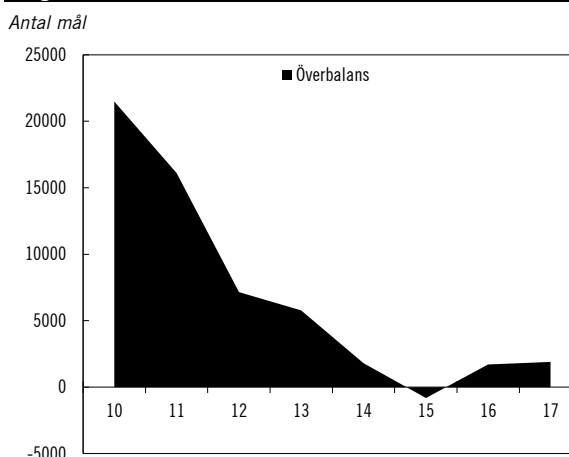
Under 2017 ökade också antalet avgjorda mål efter att ha minskat under flera år. Vid tingsrätterna ökade både antalet avgjorda brottmål och tvistemål och då i synnerhet familjemålen. Den största ökningen återfinns vid kammarrätterna som under året avgjort flera socialförsäkringsmål men även mål om offentlig upphandling.

Ökningen av antalet avgjorda mål har dock inte motsvarat ökningen av antalet inkomna mål vilket lett till en ökning av antalet balanserade mål.

Överbalanser

Domstolarnas totala balans kan delas upp i en så kallad arbetsbalans och en överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med att regeringens verksamhetsmål gällande omloppstider kan nås. Det antal mål som överstiger arbetsbalansen definieras som överbalans.

Diagram 2.22 Överbalanser

Källa: Årsredovisningarna 2010–2017 för Sveriges Domstolar.

Domstolarna hade sammantaget en viss överbalans som uppgick till 1 894 mål 2017. Sedan 2010 har överbalanserna gradvis minskat och 2015 hade domstolarna totalt sett en underbalans. År 2016 vände utvecklingen och vid utgången av 2017 hade domstolarna en överbalans som låg marginellt över överbalansen 2016.

Balanssituationen är en viktig faktor för att nå verksamhetsmålen. Det finns ett tydligt samband

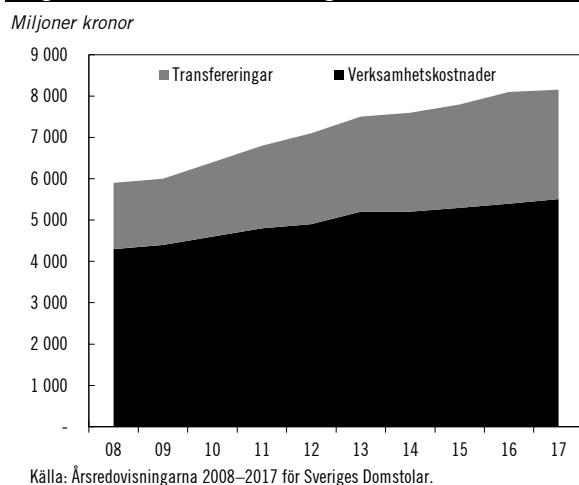
mellan balansernas storlek, åldersstrukturen (dvs. hur gamla målen är) och omloppstidernas längd. Under året har flera domstolar inriktat arbetet mot att avgöra äldre mål.

Kostnadsutveckling och produktivitet

Verksamhetsområdet omfattar både verksamheten inom Sveriges Domstolar (exklusive migrationsdomstolarna) och transfereringar och övriga utbetalningar avseende rättsliga biträden m.m., t.ex. utgifter för offentlig försvarare, målsägandebiträde, offentligt biträde, rättshjälp, konkursförvaltararvode, bevisning och tolkar.

Kostnadsutvecklingen inom området framgår av diagram 2.23, där Verksamhetskostnader avser utgifterna på anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* och Transfereringar avser utgifterna på anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Diagram 2.23 Kostnadsutveckling dömande verksamhet

Under perioden 2008–2017 har verksamhetskostnaderna inom Sveriges Domstolar ökat med ca 29 procent. Ökningen förklaras huvudsakligen av högre kostnader för personal och lokaler. Vidare har antalet domstolar med fast säkerhetskontroll ökat, vilket medför högre kostnader för säkerhet. Från 2016 till 2017 ökade verksamhetskostnaderna med 2 procent. Kostnadsutvecklingen mellan åren påverkas av att Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen inrättades den 1 september 2016.

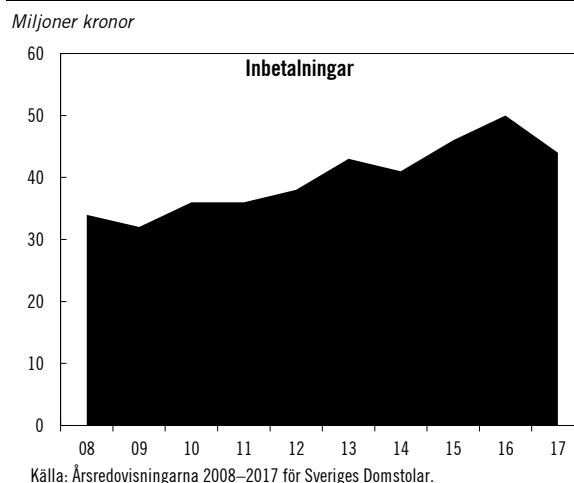
Produktiviteten, mätt som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till de totala kostnaderna på anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar*, används som en indikator för att redovisa resultaten inom den dömande verksamheten.

Produktiviteten mätt på detta sätt minskade under 2017.

Transfereringarna och utbetalningarna avseende rättsliga biträden m.m. har ökat med ca 65 procent under perioden 2008–2017. Utgifterna påverkas av att timkostnadsnormen, som ligger till grund för ersättningen till rättsliga biträden, årligen räknas upp. Timkostnadsnormen fastställs i förordningen (2009:1237) om timkostnadsnorm inom rättshjälpsområdet. Efter en översyn har det beslutats att timkostnadsnormen fr.o.m. 2018 ska beräknas enligt en ny och förenklad modell där uppräkningsen är knuten till ett tjänsteprisindex. Vidare påverkas utgifterna av antalet förordnanden och debiterad tid per förordnande. Den utgiftsökning som har skett under perioden är främst hänförlig till att antalet timmar per förordnande har ökat. År 2017 minskade antalet debiterade timmar per förordnande, vilket medförde att utgifterna för första gången under 2000-talet blev lägre än året innan.

Intäkterna till följd av att dömda i brottmål ska ersätta staten för vissa kostnader för rättsligt biträde m.m. har ökat med ca 31 procent under perioden 2008–2017.

Diagram 2.24 Intäktsutveckling till följd av ersättnings-skyldighet till staten för dömda i brottmål

Som framgår av diagram 2.24 har det skett en trendmässig ökning av intäkterna, samtidigt som det finns fluktuationer mellan åren. År 2017 blev intäkterna 12 procent lägre än året innan.

2.5.6 Verkställighet av påföljd

Mål

Regeringens mål för verksamheten är att påföljderna ska verkställas på ett säkert, humant och effektivt sätt och att antalet återfall i brott ska minska.

Kriminalvården ansvarar för att verkställa påföljder inom verksamhetsområdet.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Uppfyllelsen av målet bedöms bl.a. utifrån följande indikatorer:

- myndighetens arbete med tillsyn och uppföljning
- effektiviteten i resursutnyttjandet
- myndighetens arbete med verkställighetsplanering
- antalet rymningar och andra allvarliga händelser
- graden av strukturerad sysselsättning i anstalt.

Måluppfyllelsen avseende det återfallsförebyggande arbetet under verkställigheten bedöms bl.a. utifrån följande indikatorer:

- andelen klienter som har fullföljt behandlingsprogram
- klienternas deltagande i utbildning
- andelen klienter som har blivit föremål för särskilda utslussningsåtgärder.

Verksamhetens resultat

Tillsyn och uppföljning

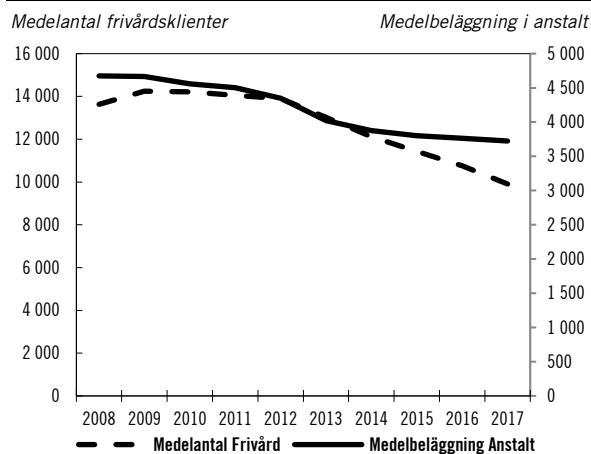
Kriminalvårdens tillsynssektion, vars uppdrag är att granska verksamheten har under 2017 granskat totalt 19 av myndighetens verksamhetsområden. Resultatet av tillsynen under året visar att det finns utvecklingsområden inom såväl säkerhetsarbete, rättsvård, hälso- och sjukvård samt inom vissa administrativa processer.

Beläggning och effektivt resursutnyttjande

Medelantalet klienter i anstalt och frivård fortsatte att minska under 2017. Mellan 2016

och 2017 minskade emellertid medelbeläggningen i anstalt endast en procent. I häkte fortsatte de senaste årens ökning av medelbeläggningen, se avsnitt 2.5.4 Utredning och lagföring. I frivården syntes en fortsatt minskning av medelantalet klienter.

Diagram 2.25 Medelantal frivårdsklienter och medelbeläggning i anstalt 2008–2017

Källa: Kriminalvårdens årsredovisningar 2010–2017.

Beläggningsgraden varierar under året, främst på häkte, vilket gör att den periodvis och på enskilda verksamhetsställen har varit betydligt högre än det nationella årsgenomsnittet. Samtidigt som det totala antalet klienter minskade fortsatte personalresurserna att öka. Kriminalvården förklarar detta förhållande med att myndigheten förstärkt arbetet med att utveckla verksamheten, bl.a. på säkerhetsområdet och innehållet i klientverksamheten. Kriminalvården har samtidigt vidtagit flera åtgärder för att öka effektiviteten i resursutnyttjandet.

Säkerhet

Under året skedde en rymning från en anstalt i säkerhetsklass 2. Det är den första rymningen från en anstalt i någon av de två högre säkerhetsklasserna sedan 2014. Kriminalvården har fortsatt det sedan tidigare påbörjade arbetet med säkerhetsstärkande åtgärder vid anstalter i säkerhetsklass 2. Antalet rymningar från anstalter i säkerhetsklass 3, den lägsta säkerhetsklassen, uppgick till 24 stycken. Det är nio fler än föregående år och därmed den första märkbara ökningen på flera år. Kriminalvården förklarar detta med en viss ökad riskacceptans vid placering i säkerhetsklass 3 i syfte att möjliggöra en bättre utslussning men också med myndighetens ambition att på ett effektivare och mer

rättssäkert sätt utnyttja myndighetens hela platsbestånd.

Cirka 280 allvarliga händelser rapporterades i anstalt under året, vilket är en fortsatt ökning. Ökningen kan till viss del bero på en fortsatt ökad rapporteringsbenägenhet till följd av Kriminalvårdens utbildningsinsatser under året. Knappt hälften av de rapporterade händelserna var riktade mot personal och avsåg främst hot. Hoten mot personal har nära fördubblats i förhållande till föregående år, medan våld mot personal har minskat något. När det gäller hot och våld mellan intagna har antalet våldshändelser ökat kraftigt medan antalet hot har ökat i mindre utsträckning. Antalet rapporterade allvarliga händelser inom frivården har minskat. 20 allvarliga händelser inträffade under året varav hälften avsåg hot riktat mot personal.

Under 2017 har Kriminalvården fortsatt sitt arbete med att utveckla och långsiktigt förankra arbetet mot våldsbejakande extremism. Se även avsnitt 2.5.3. Arbetet mot våldsbejakande extremism.

Verkställighetsplanering och sysselsättning

Av de som avslutat en verkställighet inom Kriminalvården under 2017 hade 90 procent en fastställd verkställighetsplan.

Sysselsättningsgraden i anstalt uppgick till 78 procent vilket är i nivå med föregående år. Liksom tidigare år utgörs den största delen av sysselsättningen av arbetsdrift och service (60 procent).

En knapp fjärdedel av de klienter som avslutade en verkställighet under 2017 deltog i behandlingsprogram, vilket är i nivå med föregående år. Dock fortsatte deltagandet att öka för unga respektive klienter dömda för våldsbrott. Deltagandet är högst bland dem som verkställer skyddstillsyn där en dryg tredjedel har deltagit i behandlingsprogram. Även inom denna grupp har det skett en liten ökning i förhållande till föregående år. Fullföljandegraden har minskat något totalt sett vilket framför allt kan hänföras till en minskad andel skyddstillsynsdömda som fullföljer påbörjat behandlingsprogram.

Andelen klienter i anstalt som har påbörjat studier uppgår till en knapp fjärdedel och har minskat något i förhållande till föregående år. Andelen fullföljda kurser eller utbildningar är dock i nivå med föregående år. Kriminalvården

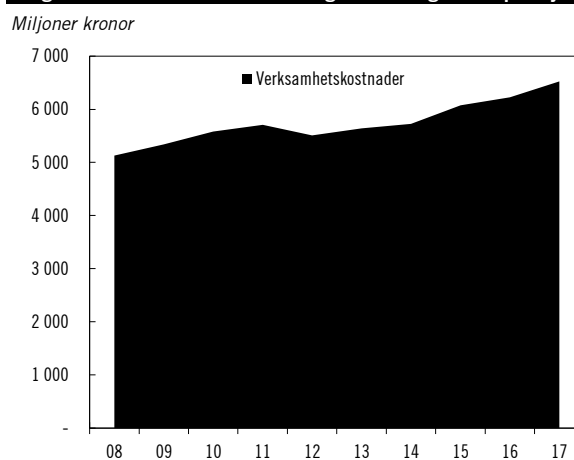
har redovisat åtgärder som myndigheten har vidtagit för att öka tillgängligheten och genomströmningen i klientutbildningen i syfte att fler klienter ska få tillgång till studier.

Andelen intagna i anstalt som frigavs via någon av de fyra särskilda utslussningsåtgärderna var 13 procent, vilket är i nivå med de senaste fem åren. Andelen varierar beroende på strafftid och vilken säkerhetsklass den dömda är placerad i, t.ex. frigavs 63 procent av klienterna i säkerhetsklass 3 med en strafftid på sex månader eller mer med en särskild utslussningsåtgärd.

Kvinnor utgör en mycket liten del av det totala antalet klienter inom Kriminalvården. Sex procent av klienterna i anstalt är kvinnor. Bland de klienter som verkställer påföljd inom frivården är andelen högre, ca 15 procent. Det finns skillnader mellan män och kvinnors deltagande i olika återfallsförebyggande insatser. Skillnaderna är dock inte systematiska, dvs. det är inte så att något av könen genomgående har ett högre deltagande än det andra.

Kostnadsutveckling

Diagram 2.26 Kostnadsutveckling verkställighet av påföljd

Källa: Kriminalvårdens årsredovisningar 2008–2017.

Anm. Kostnaden för transporter ligger på i snitt 12 miljoner kronor.

Verksamhetsområdet omfattar verksamhet inom frivården, anstalter samt Kriminalvårdens transportverksamhet för såväl nationella som internationella transporter. Internationella transporter inom migrationsområdet redovisas under utgiftsområde 8 Migration. Häktesverksamheten ingår som en del i verksamhetsområdet Utredning och lagföring.

Kostnaderna för verksamhetsområdet har ökat sedan 2008. Mellan 2016 och 2017 ökade kostnaderna med 300 miljoner kronor. Utveck-

lingen förklaras av ökade kostnader för personal, lokaler och övrig drift.

2.5.7 Stöd till brottsoffer

Mål

Regeringens mål är att skadeverkningarna av brott ska minska och att verksamheten till stöd för brottsoffer bedrivs på ett effektivt och rättssäkert sätt med hög kvalitet. Den som drabbats av brott ska få adekvat information och ett gott bemötande från rättsväsendets myndigheter. De myndigheter inom rättsväsendet som bidrar till måluppfyllelsen genom brottsofferrelaterade verksamheter är Brottsoffermyndigheten, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen används bl.a. följande indikatorer:

- brottsutsattas erfarenheter av polisens, åklagarnas och domstolarnas arbete
- antalet inkomna och avgjorda brottsskadeärenden
- genomsnittlig handläggningstid för brottsskadeärenden
- inkomna medel från regressverksamheten
- antalet aktiva regressärenden vid årets slut
- antalet inkomna och beviljade ansökningar till brottsofferfonden.

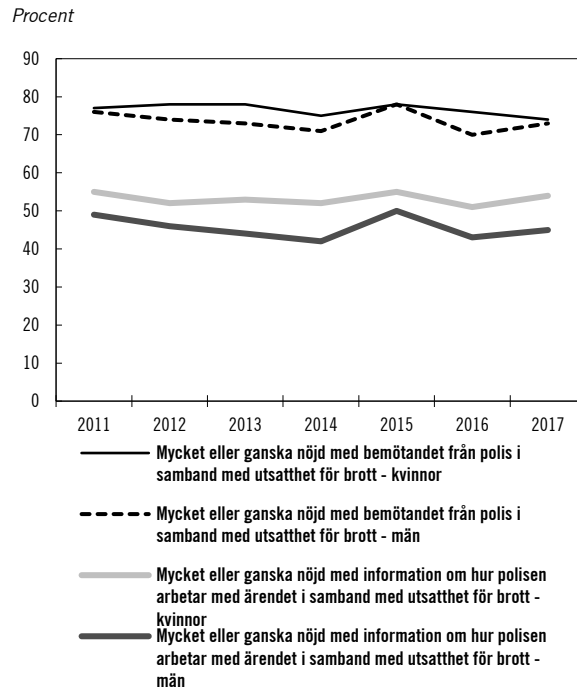
Verksamhetens resultat

För att kunna bedöma måluppfyllelsen inom området följer regeringen dels de åtgärder som myndigheterna vidtagit för att förbättra bemötandet av brottsutsatta och informationen till brottsutsatta, dels Brottsoffermyndighetens resultat avseende handläggning av brottsskadeärenden m.m. Inledningsvis redovisas en bedömning av rättsväsendets allmänna arbete, framför allt utifrån ett urval av resultatindikatorer från den Nationella trygghets-

undersökningen (NTU). Därefter redovisas specifikt Brottsoffermyndighetens arbete.

Brottsutsattas erfarenheter av rättsväsendets arbete
Rättsväsendet ska tillsammans med övriga aktörer i samhället ge stöd åt dem som drabbas av brott.

Diagram 2.27 Brottsutsattas erfarenheter av polisens arbete

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Som framgår av diagram 2.27 visar NTU att nästan tre fjärdedelar av de som varit i kontakt med polisen med anledning av utsatthet för brott är nöjda med det bemötande man fått. Kvinnor är något mer nöjda med bemötandet än män (74 respektive 73 procent 2017), även om andelen kvinnor som är nöjda har minskat medan den har ökat för män jämfört med 2016. Omkring hälften av de brottsutsatta är nöjda med den information de har fått från polisen (54 procent av kvinnorna och 45 procent av männen). Andelen nöjda bland både män och kvinnor har ökat med några procentenheter jämfört med 2016.

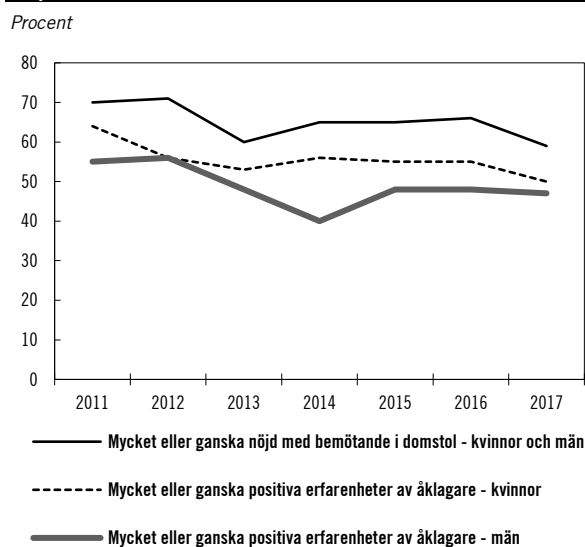
Vidare visar NTU att en majoritet av de personer som varit i kontakt med polisen med anledning av utsatthet för brott är nöjda med polisens tillgänglighet (totalt 69 procent).

När det gäller polisens effektivitet och förmågan att utreda och klara upp brottet är bilden betydligt mindre positiv (totalt 28 procent). Sammantaget uppger drygt hälften (53 procent) att de har positiv erfarenhet av polisen.

Generellt sett uppger kvinnor oftare att de har positiva erfarenheter av polisen. Skillnaden i erfarenheter mellan kvinnor och män är dock något mindre när det gäller brott som innehållit hot eller våld.

Erfarenheter av polisen skiljer sig något åt mellan olika grupper i befolkningen, t.ex. beroende på utbildningsbakgrund och boendeort. Resultaten har varierat mellan åren. Under 2017 kan noteras en svag nedgång hos flera grupper, exempelvis hos äldre, vilket medför att den sammantagna siffran för 2017 är den lägsta sedan 2007.

Diagram 2.28 Brottsofs utsattas erfarenheter av åklagare respektive bemötande i domstol

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

När det gäller personer som har varit i kontakt med en åklagare på grund av utsatthet för brott uppger 50 procent av kvinnorna och 47 procent av männen att de har mycket eller ganska positiva erfarenheter av kontakten med åklagaren. Över tid finns en svag negativ trend som ytterligare förstärkts 2017, framför allt bland kvinnor. Av dem som har varit i kontakt med en domstol under senare år uppger 59 procent att de är nöjda med bemötandet i domstolen vilket är en nedgång jämfört med de senaste tio åren då utvecklingen har varit relativt stabil. Vidare visar NTU att en övervägande majoritet (71 procent) av de som haft erfarenhet av målsägandebiträde är positiva. Det är en tillbakagång från den kraftiga ökningen som

noterades 2016, men innebär samtidigt att siffran åter är i nivå med tidigare års resultat.

Eftersom underlaget av personer i NTU som har erfarenhet av domstol och åklagare är begränsat bör dessa resultat tolkas med viss försiktighet. Det gäller även för personer som har varit i kontakt med domstol och målsägandebiträde varför resultatet inte presenteras uppdelat på kön. Resultatet ger emellertid en indikation om utvecklingen.

Brottsofferarbete vid rättsväsendets myndigheter

Polismyndigheten vidareutvecklar kontinuerligt sina arbetsmetoder både avseende brottsutredning och bemötande av brottsoffer.

Parallellt med NTU har Polismyndigheten under 2017 låtit Statistiska Centralbyrån genomföra en nationell brottsofferundersökning som mäter hur brottsofs utsatta upplever sina kontakter med Polismyndigheten. Där ställdes frågor om bemötande, tillgänglighet, information och förtroende. Enligt de övergripande nationella resultaten från undersökningen är en majoritet av de brottsofs utsatta generellt sett nöjda med sina kontakter med Polismyndigheten och kvinnor är mer nöjda än män. I likhet med NTU pekar dock undersökningen på flera områden där arbetet behöver utvecklas ytterligare. Resultaten från brottsofferundersökningen kommer att användas till att följa upp, utveckla och förbättra Polismyndighetens arbete.

Åklagarmyndigheten arbetar brett mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld samt fridskränkingsbrott. Brottsofferperspektivet är en viktig aspekt i myndighetens tillsyns- och metodutvecklingsarbete som beaktas i flertalet interna handböcker och styrdokument. Under året har handböckerna Handläggning av brott i nära relation samt Kontaktförbud omarbetats och uppdaterats. I den så kallade Bemötandehandboken omfattas samtliga brottsofs utsatta oavsett brottskategori.

Inom ramen för Åklagarmyndighetens arbete med jämställdhetsintegrering har den utbildning som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet tagit fram för myndighetens räkning fått spridning. Utbildningen syftar till att höja kompetensnivån om brott i nära relationer och sexualbrott för samtliga berörda medarbetare. Vidare har Åklagarmyndigheten under året bl.a. tagit fram två checklistor för våldtäktsutredningar som ska

utgöra ett stöd i handläggningen och förväntas leda till ökad enhetlighet.

Inom Sveriges Domstolar har det sedan 2009 pågått ett arbete med förtroende- och bemötandefrågor. Domstolsverkets uppföljning från 2017 visar att medvetenheten och engagemanget för frågorna vid domstolarna har ökat, liksom delaktigheten och viljan att genomföra förbättringsåtgärder. Arbetet enligt den handlingsplan som beslutades 2015 har fortsatt. Bland annat genomförs återkommande undersökningar av hur domstolens intressenter ser på bemötande och domskrivning.

Bemötandefrågor har också varit en del i arbetet med det pågående uppdraget om jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten inom Sveriges Domstolar ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Vad avser vittnesstödsverksamhet har Domstolsverket under året bl.a. bidragit med förslag på arbetssätt, rutiner och mallar som kan användas av domstolarna för att förbättra informationen om kommande och inställda förhandlingar till vittnesstödsverksamheten. Domstolsverket har också uppmanat domstolarna att överväga att införa rutiner som innebär att målsägande och vittnen ombes att anmäla sig i receptionen vid ankomst och att det vid ankomsten finns personal tillgänglig som har möjlighet att informera om rättsprocessen och vilka trygghetsskapande åtgärder som domstolen kan erbjuda. Domstolsverket har även utvecklat de kallelsemallar som används av domstolarna så att möjligheten att få vittnesstöd framgår tydligt.

Brottsoffermyndigheten har under året uppdaterat informationen om vittnesstödsverksamheten på myndighetens webbplats och utvecklat ett webbforum för vittnesstödsamordnare där de kan utbyta erfarenheter. Myndigheten har även genomfört den årliga vidareutbildningen för vittnesstödsamordnare.

Brottsoffermyndigheten har också redovisat regeringsuppdraget om ett bättre digitalt bemötande av brottsutsatta. I uppdraget ingick att kartlägga brottsutsattas behov av stöd under brottmålsprocessen och analysera i vilken mån dessa behov kan tillgodoses genom digitaliseringsens möjligheter.

Brottsoffermyndighetens arbete och resultat

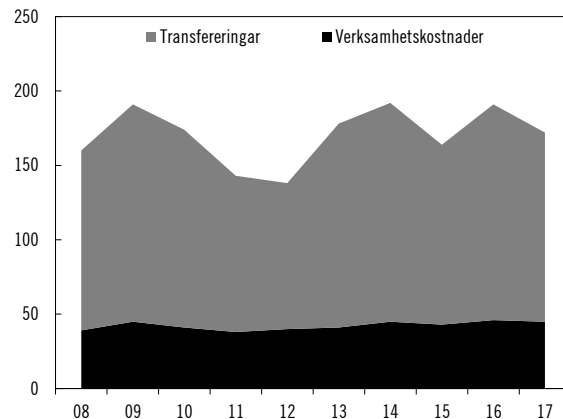
Brottsoffermyndighetens uppgift är att främja brottsoffers rättigheter, behov och intressen samt vara ett informations- och kunskaps-

centrum för brottsofferfrågor. I den övergripande rollen att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor ingår även att initiera samverkan kring och sprida information om brottsofferfrågor.

Kostnadsutveckling

Diagram 2.29 Kostnadsutveckling stöd till brottsoffer

Tusentals kronor

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisningar 2008–2017.

Verksamhetsområdet omfattar både Brottsoffermyndighetens arbete och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottsskadeersättning under anslaget 1:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även Brottsofferfonden ingår i verksamheten. Brottsofferfondens medel är dock inte uppförda på statens budget utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare, som betalar en särskild avgift till fonden.

Det är främst transfereringskostnaderna som varierar från år till år. Under 2017 uppgår de till ca 127 miljoner kronor vilket är en minskning med 18 miljoner kronor jämfört med 2016.

Brottskadeärenden

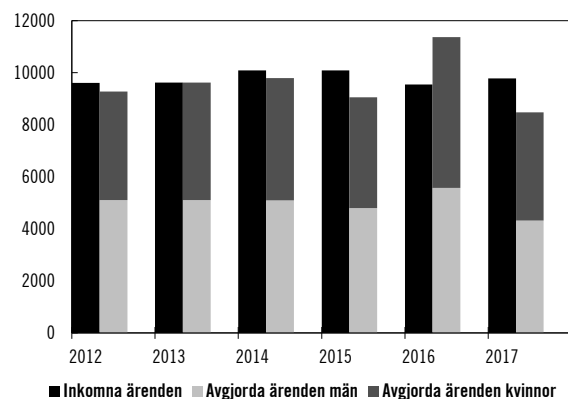
Om en dömd person inte kan betala utdömt skadestånd och den brottsdrabbade inte har någon försäkring som helt täcker skadan, kan personen i vissa fall få ersättning från staten. Sådan ersättning kallas brottsskadeersättning.

Antalet inkomna brottsskadeärenden 2017 uppgick till ca 9 800, vilket är i nivå med föregående år. Antalet avgjorda ärenden minskade med 16 procent till drygt 9 500. Under 2017 utbetalades drygt 91 miljoner kronor i brottsskadeersättning, vilket är en minskning med närmare 19 procent i förhållande till föregående år. Antalet avgjorda ärenden 2016 var

dock det näst högsta under Brottsoffermyndighetens historia. Andelen bifallsbeslut jämfört med samtliga beslut har minskat. Eftersom förutsättningarna för att få brottskadeersättning är sämre när lagföring inte skett innebär en vikande lagföring en risk för att färre brottsoffer får ersättning för sina skador. Handläggningstiderna har nära på halverats jämfört med 2016 och tiden för ett ärende att registreras, beredas, avgöras och expedieras var under 2017 i genomsnitt 49 dagar. Minskningen är en följd av myndighetens åtgärder under flera år för att effektivisera arbetet genom bl.a. förändrat arbetssätt samt en större balans-avarbetning.

Diagram 2.30 Inkomna och avgjorda ärenden

Inkomna och avgjorda ärenden

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisningar 2012–2017.

Under 2017 inkom 340 ansökningar om brottskadeersättning avseende barn som har bevittnat brott. Detta är en ökning med drygt 30 procent jämfört med föregående år. Andelen beviljade ansökningar i förhållande till antalet prövade uppgår till ca 70 procent vilket är en mindre ökning jämfört med föregående år. Totalt betalades drygt 1,6 miljoner kronor ut till sökande i denna ärendekategori. Den totala och genomsnittliga ersättningen har ökat jämfört med föregående år.

Genom regressverksamheten kräver staten gärningspersoner på den brottskadeersättning som Brottsoffermyndigheten, i deras ställe, betalat ut till brottsoffer.

Intäkterna från regressverksamheten ökade något jämfört med föregående år och uppgick till drygt 32 miljoner kronor. Vid utgången av 2017 fanns knappt 42 000 aktiva regressärenden vilket är en ökning med ca 6 procent jämfört med

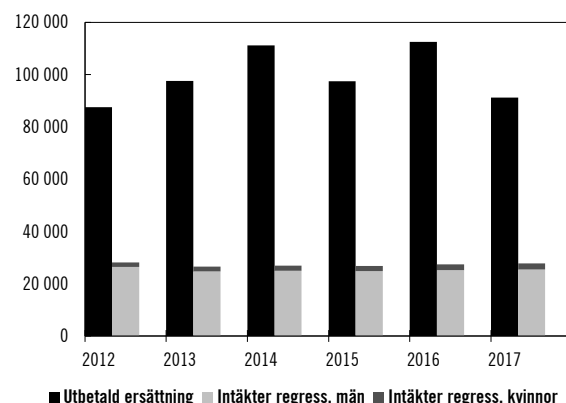
föregående år. Av de betalningsskyldiga var 92 procent män.

Tidigare betalade myndigheten ut brottskadeersättning även till den som på grund av egen brottslighet hade en skuld till staten för utbetald brottskadeersättning. En kvittning av sådana skulder och anspråk på brottskadeersättning kunde då bara genomföras om personen i fråga medgav det. Från och med halvårsskiftet 2014 har Brottsoffermyndigheten rätt att kvitta oavsett personens inställning. Utvecklingen avseende antalet kvittningar och det totala kvittade beloppet har sjunkit med mer än 50 procent jämfört med 2016. Ökningen av intäkter från regressverksamheten är särskilt positivt mot bakgrund av det. Mot bakgrund av den relativt korta tiden som möjligheten till kvittning funnits är det ännu inte möjligt att göra någon närmare analys och utvecklingen måste följas över tid.

Arbetet med digitaliseringen av handläggningsprocesserna har fortsatt. Ärenden handläggs numera helt papperslöst.

Diagram 2.31 Utbetald brottskadeersättning och intäkter av regress

Tusentals kronor

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisningar 2012–2017.

Brottsofferfonden

Under 2017 uppgick Brottsofferfondens intäkter till drygt 42 miljoner kronor, vilket var en ökning med knappt 6 procent jämfört med föregående år. Cirka 38 miljoner kronor fördelades under året från fonden till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter. En mycket stor del av fondens medel går till Brottsofferjouren Sverige och de lokala brottsofferjourerna. Vidare beviljades ca en fjärdedel av fondens medel till brottsofferinriktade forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar. Brottsoffermyndighetens arbete med kartlägg-

ning av forskningsansökningar visar att fördelningen av medel ur Brottsofferfonden i förhållande till de inkomna ansökningarna är jämställd.

2.5.8 Kompetensförsörjning inom rättsväsendet

Mål

Målet för området statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. För att uppnå målet måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Statliga arbetsgivare ska bl.a. sträva efter att öka andelen kvinnor på ledande befattningar, öka andelen anställda med utländsk bakgrund på alla nivåer och säkerställa en god arbetsmiljö.³ De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

Verksamhetens resultat

Rättsväsendets myndigheter arbetar fortlöpande med dessa frågor och bedriver ett kompetensutvecklings- och kompetensförsörjningsarbete. För små myndigheter kan det dock vara svårt att bedriva ett strategiskt arbete med kompetensförsörjningen. En utredare har av den anledningen haft i uppdrag att göra en översyn av nuvarande organisation av Gentekniknämnden och lämna förslag till förändringar.

Utnämningen av ordinarie domare sker efter ett öppet ansökningsförfarande som hanteras av Domarnämnden. En särskild utredare har haft i uppdrag att se över rekryteringen av ordinarie domare. Utredaren lämnade sina förslag i november 2017. Förslagen har remitterats.

I syfte att behålla och öka kompetensen hos de anställda inom rättsväsendet har myndig-

heterna haft en omfattande intern utbildningsverksamhet under året. Både specifika fortbildningar för särskilda yrkesgrupper och mer allmänna utbildningar har genomförts.

Myndigheterna har också genomfört olika chefsutvecklings- och chefsförsörjningsinsatser på flera nivåer för att stärka ledarskapet och för att möta kommande behov av framtida chefer.

I september 2017 uppgick antalet anställda inom rättsväsendet till 52 112, en ökning med närmare 2 000 anställda sedan 2013. Framför allt har antalet anställda under dessa år ökat vid Polismyndigheten, Kriminalvården och Sveriges Domstolar. Trots att Polismyndigheten ökar i antal anställda och att antalet på polisutbildningen ökar finns det utmaningar i att fler poliser slutar nu än tidigare samt att alla platser på polisutbildningen inte fylls.

Myndigheternas arbete för att främja jämställdhet och likabehandling bedrivs långsiktigt. För att stärka jämställdheten har regeringen formulerat jämställdhetspolitiska mål inom olika utgiftsområden. Inom Polismyndigheten ska andelen polisutbildade kvinnor, av det totala antalet poliser, öka. Under 2017 var 32 procent av poliserna kvinnor, vilket kan jämföras med att det var 24 procent 2007. Bland de civilanställda uppgick andelen kvinnor till 67 procent under 2017. År 2007 var andelen civilanställda kvinnor 69 procent. Polismyndigheten har vidtagit särskilda åtgärder för att öka jämställdheten, bl.a. åtgärder för att öka andelen kvinnor bland personer i ledningskompetens.

Andelen anställda kvinnor inom rättsväsendet är 48 procent vilket är på samma nivå som föregående år. Andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat under 2017 och vid flera av rättsväsendets myndigheter är det en högre andel kvinnor än män totalt, men också som har chefspositioner, exempelvis vid Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten och inom Sveriges Domstolar.

Andelen anställda med utländsk bakgrund vid rättsväsendets största myndighet, Polismyndigheten, uppgick 2017 till 9 procent, en ökning med 0,4 procentenheter sedan 2016. Vid Kriminalvården och inom Sveriges Domstolar uppgick andelen anställda med utländsk bakgrund 2017 till 19 procent respektive 11 procent, vilket är en svag ökning sedan 2016. Flertalet av rättsväsendets myndigheter arbetar aktivt med mångfalds- och integrationsfrågor, i syfte att öka den etniska mångfalden och att

³ Enligt lagen (1994:260) om offentlig anställning krävs svenskt medborgarskap för vissa anställningar i Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

bredda kompetensen inom myndigheterna. Ett exempel är att Kriminalvården ger stödutbildning i svenska för vikarier som har rätt kompetens men som behöver förbättra sina språkkunskaper. Polismyndigheten arbetar aktivt med att få personer med utländsk bakgrund att söka till polisutbildningen. Detta görs genom utskick till studie- och yrkesvägledare samt besök på gymnasieskolor som har många elever med utländsk bakgrund. Riktade annonser i sociala medier som visar på mångfalden i Polismyndigheten genomförs också.

Flera av rättsväsendets myndigheter har under året också vidtagit åtgärder för att utveckla likabehandlingsarbetet. Det har förekommit flera metoo-upprop i rättsväsendet under året. Dialoger har förts med arbetstagarorganisationerna och det har vid flera myndigheter inletts ett arbete med att öka kunskapen om diskriminering och att ta fram metodstöd mot kränkande särbehandling. Andra aktiviteter i likabehandlingsarbetet är att exempelvis Brottsoffermyndigheten genom Brottsofferfonden ger medel till RFSL:s brottsofferjour samt att några myndigheter har deltagit i så kallade Prideparader runt om i landet.

Vid Rättsmedicinalverket har den externa hemsidan anpassats för att öka tillgängligheten. Exempel på aktiviteter inom ramen för likabehandlingsarbetet är att myndigheterna har anställt och tagit emot praktikanter med funktionsnedsättning och fört in frågan om tillgänglighet för alla i lokalförsörjningsplaner. Sjukfrånvaron har minskat i jämförelse med föregående år. Sjukfrånvaron är högst bland kvinnor.

Myndigheterna i rättsväsendet har inom ramen för arbetsmiljöarbetet vidtagit åtgärder för att värna om de anställdas hälsa, skydd och säkerhet. Exempelvis har myndigheterna vidtagit åtgärder för att på ett bättre sätt kunna möta hotbilden och skydda medarbetarna från hot och angrepp.

Tabell 2.8 Antal anställda inom rättsväsendet

Antal		2013	2014	2015	2016	2017
Polis-						
myndigheten		30 350	30 616	30 178	30 642	31 292
	Kvinnor	12 158	12 271	12 166	12 642	13 229
	Män	18 192	18 345	18 012	18 000	18 063
Kriminalvården		10 675	10 605	10 805	10 961	11 362
	Kvinnor	4 939	4 918	4 995	4 987	5 170
	Män	5 736	5 687	5 810	5 974	6 192
Sveriges						
Domstolar		6 422	6 567	6 582	6 659	6 900
	Kvinnor	4 543	4 623	4 644	4 716	4 861
	Män	1 879	1 944	1 938	1 943	2 039
Åklagar-						
myndigheten		1 301	1 332	1 356	1 364	1 383
	Kvinnor	863	897	898	925	922
	Män	438	435	458	439	461
Övriga						
myndigheter i						
rättsväsendet¹		661	1 027	1 077	1 089	1 175
	Kvinnor	590	621	652	647	688
	Män	390	406	425	442	487
Totalt		49 728	50 147	49 998	50 715	52 112
	Kvinnor	23 093	23 330	23 335	23 917	24 870
	Män	26 635	26 817	26 643	26 798	27 242

Källa: Arbetsgivarverkets statistiska uttag september 2017.

Tidigare år har underlaget till denna tabell hämtats från olika källor. I denna tabell inhämtas all statistik från Arbetsgivarverket och avser antalet anställda inkl. t.ex. timanställda. Dessa uppgifter kan skilja sig från de uppgifter som redovisas i respektive myndighets årsredovisning.

¹ Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Domarnämnden, Ekobrottsmyndigheten, Gentekniknämnden, Justitiekanslern och Rättsmedicinalverket. Revisorsinspektionen ingår inte längre i utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Tabell 2.9 Andel sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid inom rättsväsendet 2013–2017

Procent			
År	Kvinnor	Män	Samtliga
2013	4,8 %	2,9 %	3,8 %
2014	5,1 %	3,0 %	3,9 %
2015	6,1 %	3,3 %	4,6 %
2016	6,5 %	3,6 %	4,9 %
2017	6,1 %	3,3 %	4,6 %

Källa: Arbetsgivarverket och Statskontoret.

2.6 Återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet

Tid för överklagande i socialförsäkringsmål och mål om arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en konsekvensbeskrivning av hur enskilda påverkas av en kortare överklagandetid i socialförsäkringsmål och mål om arbetslöshetsförsäkring (bet. 2012/13:JuU15, punkt 1 d och 2 c, rskr. 2012/13:154). Utredningen om fortsatt utveckling av förvaltningsprocessen har genomfört en sådan konsekvensbeskrivning, se betänkandet Fortsatt utveckling av förvaltningsprocessen och specialisering för skattemål (SOU 2014:76).

Utredningen bedömer att de negativa konsekvenser som kan identifieras inte kan anses vara sådana att de överväger de fördelar en förkortad överklagandetid skulle innebära. En förkortning av tiden för överklagande av en förvaltningsrätts eller kammarrätts avgörande i mål om socialförsäkring och arbetslöshetsförsäkring innebär att frågan om prövningstillstånd kan avgöras snabbare. Detta leder till att resurser frigörs vilket i sin tur leder till snabbare avgöranden i de mål där prövningstillstånd meddelas. I båda fallen kommer omloppstiden att bli kortare och saken bli avgjord snabbare än i dag, vilket är till fördel för såväl domstolarna som för den enskilde. Utredningen påpekar att en förkortning av den tid inom vilken en domstols beslut ska överklagas innebär att olika tider kommer att gälla för överklagande av Försäkringskassans eller en arbetslöshetskassas respektive en domstols beslut, vilket eventuellt skulle kunna upplevas som otydligt för vissa enskilda. Enligt utredningen är domstolsförfarandet dock så skilt från förfarandet vid Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna att risken för sammanblandning är liten. Utredningen noterar att en förkortning av tiden för överklagande innebär att den enskilde får kortare tid på sig att sammanställa och ge in sitt överklagande. En förkortad överklagandetid påverkar enligt utredningen dock inte de enskildas möjligheter i praktiken, eftersom det finns möjlighet att ge in ett blankt överklagande och samtidigt begära anstånd med att utveckla sin talan.

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2014/07269/DOM). Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens bedömning eller har ingen invändning mot den.

Riksdagen har i sitt tillkännagivande efterfrågat en konsekvensbeskrivning av hur enskilda påverkas av en kortare överklagandetid i socialförsäkringsmål och mål om arbetslöshetsförsäkring. Genom ovanstående redovisning av utredningens konsekvensbeskrivning och remissbehandlingen av denna anser regeringen att punkterna är slutbehandlade.

Brott som begås av djurrättsaktivister

Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras (bet. 2014/15:JuU1, punkt 22, rskr. 2014/15:77). Justitiedepartementet har tidigare inhämtat och sammanställt information från Polismyndigheten avseende dessa brott. Därefter har regeringen tagit upp frågan med såväl rikspolischefen som säkerhetspolischefen samt vid flera tillfällen med Lantbrukarnas riksförbund. Detta har redovisats för riksdagen i tidigare skrivelser. Regeringen avsåg inte att vidta ytterligare åtgärder utöver de som hade redovisats. I regeringens skrivelse 2016/17:75 angavs därför att regeringen mot denna bakgrund avsåg att lägga skrivelsen i denna del till handlingarna. Riksdagen har slutligt behandlat skrivelse 2016/17:75 (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). Regeringen beslutade därför den 16 november 2017 att riksdagsskrivelse 2014/15:77 punkt 22 om brott som begåtts av djurrättsaktivister skulle läggas till handlingarna. I skrivelse 2017/18:75 upplyste regeringen riksdagen om att så hade skett och att punkten därmed var slutbehandlad. Av Konstitutionsutskottets betänkande (2017/18:KU21, rskr. 2017/18:325) framgår dock att Justitieutskottet anser att de redovisade åtgärderna inte kan anses innebära att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister prioriteras. Enligt utskottet behövs en tydligare redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att prioritera arbetet mot sådana brott och att punkten därmed inte kan anses vara

slutbehandlad. Punkten står därför åter som öppen.

Statistik om brott mot äldre

Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om bättre statistik om brott mot äldre (bet. 2016/17:JuU1, punkt 45, rskr. 2016/17:90). Brottsförebyggande rådet (Brå) har ändrat åldersspannet i Nationella trygghetsundersökningen (NTU). NTU omfattar från och med den undersökning som genomförs 2018 personer i åldrarna 16–84 år, i stället för som tidigare 16–79 år. Brå har även genomfört en studie om brott mot äldre som publicerades i april 2018. Studien innehåller en kartläggning av äldres utsatthet för brott, otrygghet och oro, en beskrivning av brottsförebyggande och trygghetsskapande initiativ som har genomförts och förslag på ytterligare åtgärder.

Regeringen anser därmed att tillkännagivandet kan anses slutbehandlat.

Höja utbildningsnivån för att utreda it-relaterad brottslighet

Riksdagen har vid flera tillfällen påtalat för regeringen att rättsväsendets arbete med it-relaterade brott bör utvecklas och kompetensen på området stärkas. Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att stärka rättsväsendets kompetens i arbetet mot brottsligheten på internet (bet. 2014/15:JuU1, punkt 39, rskr. 2014/15:77). Riksdagen har också tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att öka polisens närvaro på internet och tillkännager detta för regeringen (bet. 2015/16:JuU1, punkt 42, rskr. 2015/16:106). I skrivelse 2016/17:75 redovisades dessa två punkter som slutbehandlade. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med viktiga åtgärder för att tillkännagivandena skulle kunna anses slutbehandlade (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkterna därför åter står som öppna. Därutöver har riksdagen tillkännagett för regeringen som sin mening vad

utskottet anför om behovet av en samlad strategi för att höja kunskapen inom hela rättsväsendet om den it-relaterade brottsligheten (bet. 2017/18:JuU1, punkt 59, rskr. 2017/18:92).

Brottsförebyggande rådet (Brå 2016:17) och Riksrevisionen (RIR 2015:21) har tidigare noterat att det finns vissa brister i kapacitet och förmåga vid Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att handlägga och utreda it-relaterad brottslighet. I regleringsbrevet för 2017 begärde regeringen därför återrapportering från både Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Myndigheterna skulle med utgångspunkt i nämnda granskningar redovisa vilka åtgärder som hade vidtagits för att säkerställa att myndigheterna har tillräcklig kompetens och beredskap för att utreda it-relaterade brott. Av redovisningen skulle också framgå hur myndigheterna arbetade för att sprida och implementera kunskap om it-relaterad brottslighet inom den egna verksamheten.

Nedan redovisas åtgärder för att höja kompetensen kring it-relaterad brottslighet som även har vidtagits i andra delar av rättsväsendet. Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits anser regeringen därmed att samtliga tre tillkännagivanden avseende it-relaterade brott kan anses slutbehandlade.

Polismyndigheten

I årsredovisningen för 2017 redovisar Polismyndigheten sitt arbete med att säkerställa en tillräcklig kompetens och beredskap avseende it-relaterad brottslighet. It-brottscentrum inrättas nu i alla polisregioner och varje polisregion ska ha förmåga att hantera komplicerade ärenden på området och via en deskfunktion kunna ge stöd i frågor som rör brott med it-relevans. Arbetet samordnas av det nationella it-brottscentret och ska vara fullt genomfört 2020. Vid Nationellt it-brottscentrum finns också en nationell deskfunktion dit medarbetare inom Polismyndigheten kan vända sig med frågor som rör it-relaterade brott. Desken är också myndighetens kontaktyta mot en rad externa aktörer, både nationella och internationella. Nationellt it-brottscentrum svarar för att kompetens dygnet runt finns tillgänglig nationellt vid inträffade allvarliga brott och andra händelser. Under hösten 2017 blev Nationellt it-brottscentrum fullvärdig medlem i European Cybercrime Training and Education Group. Där

bedrivs bl. a. ett arbete med att skapa ett europeiskt certifieringssystem för de olika roller som behövs för att bekämpa it-brottslighet. Exempel på sådana roller är specialistutredare, underrättelsehandläggare, analytiker och it-forensiker. Polismyndigheten för samtal med den norska polishögskolan om ett utökat samarbete för att gemensamt bedriva specialistutbildningar med sikte på de kommande europeiska certifieringarna.

Kompetensutvecklingsinsatser inom it-forensik och it-relaterad brottslighet har genomförts under 2017 och Polismyndigheten avser att ytterligare intensifiera arbetet med rekrytering av specialistkompetens och kompetensutveckling av befintlig personal i syfte att stärka arbetet mot it-relaterad brottslighet.

Nordiska ministerrådet har uppmärksammat behovet av utbildning om it-brott och it-relaterad brottslighet vid de nordiska ländernas polisutbildningar och finansierar därför framtagandet av en sådan utbildning. Arbetet förväntas bli klart under 2018 och materialet ska därefter anpassas till respektive lands språk.

Åklagarmyndigheten

Åklagarmyndigheten har vidtagit ett flertal åtgärder för att höja kompetensen och ge åklagarna bättre förutsättningar att utreda och lagföra brott som begås på internet. Utbildningar på it-området genomförs vid åklagarnas obligatoriska grundutbildning och vid valfria vidareutbildningar. Under 2016 infördes en fördjupningskurs om it-brott som fortsatte även under 2017. Under 2017 har Åklagarmyndigheten också genomfört en obligatorisk halvdagsutbildning i it-brott och bevissäkring i it-miljö för samtliga åklagare. En e-utbildning i samma ämne har även lanserats.

Åklagarmyndigheten har sedan 2015 ett nätverk för it-brottsåklagare. Åklagarna i nätverket ska stödja kollegor i frågor på it-området och samverka med Polismyndigheten på regional nivå. Vidare har myndigheten fortsatt att implementera en webbaserad guide för vanligt förekommande frågor om brott med it-anknytning.

För att stärka myndighetens förmåga att hantera hot och kränkningar på internet hölls i september 2017 en hatbrottskonferens med föreläsningar om bl.a. bevissäkring på internet och om hatbrott, huvudsakligen på internet. Rättspromemoriorna om sexualbrott på internet

mot unga brottsoffer och om hatbrott har särskilt uppmärksammats på arbetsplatsträffar. Straffvärdet för grovt förtal, särskilt ungdomars exponering på internet och spridning av fotografier genom mobiltelefon, har varit en av myndighetens prioriterade prejudikatfrågor för 2017, liksom gränsdragningen mellan dataintrång av normalgraden och grovt brott. Framöver planerar myndighet bl. a. att ta fram en rättslig vägledning för arbetet mot hets mot folkgrupp främst på sociala medier.

Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet med en polisiär utredningsverksamhet, vilket innebär att Ekobrottsmyndigheten är beroende av en nära samverkan med Polis- och Åklagarmyndigheten i it-relaterade frågor. För att säkra förmågan att hantera en i allt högre utsträckning digitaliserad brottslighet antog Ekobrottsmyndigheten 2017 strategier för it-utveckling och digital verksamhetsutveckling. För att kunna hantera ökande informationsmängder i myndighetens ärenden har projekt bedrivits under 2017 avseende it-stöd för utredningsanalys och it-forensik.

Sveriges Domstolar

Frågor kopplade till it-relaterad brottslighet har tidigare behandlats i olika utbildningar som Domstolsakademin tillhandahåller. Domstolsakademin kommer under hösten 2018 att erbjuda en ny utbildning som syftar till att ge fördjupade kunskaper om it-relaterad brottslighet, informationsteknik, internet och säkring av digitala bevis. Utbildningen behandlar även juridiska frågeställningar som uppkommer vid brott i it-miljö och hur sådana frågor kan bedömas. Utbildningen riktar sig till ordinarie domare, men är även öppen för icke ordinarie domare.

En nationell strategi för informations- och cybersäkerhet

År 2017 beslutade regeringen om en nationell strategi för informations- och cybersäkerhet som även omfattar rättsväsendet. Ett av de sex prioriterade områdena är att öka möjligheterna att förebygga och bekämpa it-relaterad brottslighet genom anpassad lagstiftning, utvecklad kompetens och ett förstärkt internationellt samarbete.

I juli 2018 kompletterades strategin med bl.a. en översikt över regeringens pågående aktiviteter

för att genomföra strategin. Utöver vad som redovisats ovan kan nämnas att regeringen har beslutat om propositionerna Effektivare lagstiftning mot vuxnas kontakter med barn i sexuellt syfte (prop. 2016/17:214) och Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten (prop. 2016/17:222). Merparten av lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2018.

Regeringen har även gett Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att utveckla förmågan att bekämpa sexuella övergrepp mot barn (Ju2016/06827/PO). Vidare har en utredare haft i uppdrag att överväga vissa frågor om barnpornografibrottet och om preskription ska avskaffas för sexualbrott och andra allvarliga brott mot barn. Uppdragen redovisades i april respektive juni 2018 och bereds nu i Regeringskansliet.

Förhindra radikaliserings och rekrytering i digitala miljöer

Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att det är viktigt att i digitala miljöer där det förekommer våldsförhärlikande budskap som utgör verktyg för rekrytering till extremistiska organisationer och konstellationer sprida positiva motbudskap om demokrati och våra grundläggande värden (bet. 2015/16:KU4, punkt 7, rskr. 2015/16:137). Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har ett pågående regeringsuppdrag att kartlägga våldsbejakande extremistisk propaganda från samtliga extremistmiljöer. Dessa kartläggningar har ökat kunskapen om propagandans innehåll och hur det kan appellera till mottagare. Det finns också möjlighet för organisationer att söka statsbidrag för förebyggande verksamheter.

Punkten är inte slutbehandlad.

Beredskap för att hantera avhoppare och kunskaphöjande åtgärder

Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att det är viktigt att myndigheter och kommuner har beredskap för att hantera avhoppare som fortfarande förespråkar våldsbejakande ideologier eller som återvänder och misstänks ha begått grova brott utomlands (bet. 2015/16:KU4, punkt 9, rskr. 2015/16:137).

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför dels om behovet av avhopparverksamhet och om att regeringen bör överväga statlig avhopparverksamhet, dels om behovet av ökad kunskap hos kommunerna, skolan och andra aktörer (bet. 2016/17:KU23, punkt 8, rskr. 2016/17:294). Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att utveckla arbetet för att individer ska lämna våldsbejakande extremism, bland annat genom att ta initiativ till ökad kunskap, vägledning och information. Män och kvinnor som t.ex. misstänks för att ha begått grova brott utomlands, bör i första hand utredas för brott. Insatser till individer, t.ex. barn och unga som är involverade i våldbejakande extremism, bör utföras inom ramen för olika statliga och kommunala myndigheters uppdrag. Den 1 januari 2018 inrättade regeringen Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet. Centrets uppgift är bl.a. att ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet har att hantera frågor om förebyggande av våldsbejakande extremism. Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen tagit fram stöd för socialtjänstens insatser till återvändare och deras familjer (Ju2018/01244/KRIM). Vidare har Statens institutionsstyrelse tagit fram utbildningsmaterial och samtalsstöd för personalen som arbetar inom de särskilda ungdomshemmen och missbruksvården (Ju2018/02957/KRIM). Även Kriminalvården har utvecklat vägledning och stöd för sina personalgrupper i dessa frågor och myndigheten har också fått i uppdrag av regeringen att långsiktigt förankra det förebyggande arbetet inom myndigheten (Ju2016/06988/KRIM, Ju2017/08663/KRIM). Vidare finns det möjlighet för organisationer och kommuner att ansöka om statsbidrag för insatser till individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

När det gäller behovet av ökad kunskap hos kommunerna, skolan och andra aktörer har Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) ett uppdrag av regeringen att göra kartläggningar av våldsbejakande extremistisk propaganda från samtliga extremistmiljöer (Ku2016/01373/D). Regeringen har även beslutat om att utöka uppdraget till FOI. Syftet är att nu även utveckla nya verktyg för analys av innehållet i den propaganda som förekommer och hur den sprids

(Ju2018/01289/KRIM). Vidare har regeringen genom ett uppdrag till Barnombudsmannen ökat kunskapen om barns direkta och indirekta erfarenheter av våldsbejakande extremism och terrorism samt sammanställt befintlig forskning om barn och våldsbejakande extremism (Ku2018/00061/D). Statens skolverk har på regeringens uppdrag utrett skolans roll i arbetet mot våldsbejakande extremism samt dess ansvar och skyldigheter gällande enskilda barn och elever. Utredningen visar att skolan har en viktig roll i arbetet mot våldsbejakande extremism, framför allt genom att ge barn och elever en bra utbildning i en trygg miljö. När det gäller barn som far illa är det skolans skyldighet att anmäla oro till socialnämnden och detta kan även omfatta barn och elever som befinner sig i eller riskerar att hamna i en våldsbejakande extremistmiljö. Regeringen har även gett Skolverket i uppdrag att förstärka de insatser som genomförs i syfte att stödja lärare att bemöta olika former av intolerans och extremism (U2017/05037/S).

Punkterna är inte slutbehandlade.

Ensamagerande våldsverkare

Riksdagen har tillkännagett för regeringen som sin mening vad utskottet anför om ensamagerande terrorister och forskning om mekanismerna bakom självradikalisering (bet. 2016/17:KU23, punkt 10, rskr. 2016/17:294). Regeringen har gett uppdrag till FOI att öka kunskapen om vilken roll våldsbejakande extremistisk propaganda spelar vid självradikalisering med särskilt fokus på ensamagerande personer (Ju2018/01289/KRIM). Uppdraget ska redovisas den 1 februari 2019. Vidare har den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju2014:18) i samarbete med forskare vid Uppsala universitet tagit fram rapporten Den ensamme terroristen? – om lone wolfs, näthat och brinnande flyktingförläggningar (Ordfront 2017). Samordnaren har också redovisat betänkandet Våldsbejakande extremism – en forskarantologi (SOU 2017:67) som innehåller en översikt över relevant forskning, inklusive riskfaktorer för självradikalisering.

Punkten är inte slutbehandlad.

2.7 Budgetförslag

2.7.1 1:1 Polismyndigheten

Tabell 2.10 Anslagsutveckling 1:1 Polismyndigheten

Tusental kronor

År	Utfall	2017	Anslags-sparande	79 136
2018	Anslag	24 716 124 ¹	Utgifts-prognos	24 046 083
2019	Förslag	24 753 720		
2020	Beräknat	25 093 551 ²		
2021	Beräknat	25 362 424 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 24 755 050 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 24 729 280 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende Polismyndighetens verksamhet. Anslaget får också användas för bidrag till organisationer som hjälper personer att lämna ett liv i kriminalitet (avhopparverksamhet).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.11 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	67 162	709 912	909 487	-199 575
Prognos 2018	70 000	739 000	921 000	-182 000
Budget 2019	70 000	725 000	900 000	-175 000

De offentligrättsliga avgifter som inte får disponeras är avgifter från tillståndsgivningen samt Riksbankens transporter. Polismyndigheten disponerar avgifter från stämmingsmannadelgivning, passhantering och nationella id-kort.

Tabell 2.12 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	37 001	61 759	-24 758
(varav tjänsteexport)	(23 946)	(23 946)	
Prognos 2018	35 000	59 000	-24 000
(varav tjänsteexport)	(21 000)	(21 000)	
Budget 2019	35 000	59 000	-24 000
(varav tjänsteexport)	(21 000)	(21 000)	

Den uppdragsverksamhet som ovanstående intäkter avser är, förutom tjänsteexport, prover som utförs av Nationellt forensiskt centrum, utbildning av ordningsvakter samt kontroller av väktarhundar.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslagsnivån 2019 föreslås väsentligen motsvara den fastställda nivån för 2018.

I enlighet med vad som framgick av budgetpropositionen för 2018 (2017/18:1) har vissa av Polismyndighetens uppgifter på djurområdet flyttats till länsstyrelserna under 2018. För att finansiera ökade utgifter hos länsstyrelserna minskas anslaget med 24 000 000 kronor från och med 2019. Anslaget 1:5 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse ökas med motsvarande belopp.

Riksdagen har beslutat att de ändamål och verksamheter som avser samordning för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska flyttas från utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning till utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2017/18:100, bet. 2017/18:KU40, rskr. 2017/18:419). Mot denna bakgrund ökas anslaget från och med 2019 med 5 000 000 kronor. Anslaget 1:11 *Finansinspektionen* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas med motsvarande belopp.

Enligt en dom från EU-domstolen ska beslut om tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation fattas av en domstol eller en oberoende myndighet. För att bidra till finansieringen av arbetet med rättssäkrare beslut i brottsbekämpande underrättelsebeslut minskas

anslaget med 2 000 000 kronor 2019. Från och med 2020 minskas anslaget med 1 000 000 kronor. Anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* ökas med motsvarande belopp

Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall börjar gälla den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:215, bet. 2017/18:SoU36, rskr. 2017/18:416). Berörda förvaltningsmyndigheter ska genomföra tillsyn av den egna verksamheten som berörs av lagen. För att finansiera denna uppgift hos Polismyndigheten ökas anslaget med 150 000 kronor från och med 2019. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp.

Som en följd av de principer som tillämpats i denna proposition genomförs inte de tidigare beräknade tillskotten till Polismyndigheten för satsningen på ett ökat antal polisanställda och anslaget ökas därmed inte i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

Regeringen föreslår att 24 753 720 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Polismyndigheten* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 25 093 551 000 kronor respektive 25 362 424 000 kronor.

Tabell 2.13 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:1 Polismyndigheten

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	24 516 124	24 516 124	24 516 124
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	258 447	597 215	892 751
Beslut	-1 850	-527	-26 964
Överföring till/från andra anslag	-19 000	-19 260	-19 486
Övrigt	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	24 753 720	25 093 551	25 362 424

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.2 1:2 Säkerhetspolisen

Tabell 2.14 Anslagsutveckling 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

2017	Utfall	1 357 990	Anslags-sparande	-21 686
2018	Anslag	1 492 507 ¹	Utgifts-prognos	1 477 332
2019	Förslag	1 565 509		
2020	Beräknat	1 601 930 ²		
2021	Beräknat	1 620 781 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 580 321 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 580 320 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Säkerhetspolisens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att Säkerhetspolisen tillförs medel enligt tidigare beräkningar. Med oförändrad anslagsnivå kan nödvändig verksamhet inte upprätthållas. Anslaget ökas därför med 55 000 000 kronor 2019. Från och med 2020 beräknas 69 000 000 kronor för detta ändamål.

Den nya lagen (2018:585) om säkerhetsskydd, som träder i kraft den 1 april 2019, innebär utökade uppgifter för Säkerhetspolisen. Anslaget ökas därför med 4 700 000 kronor 2019, i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2018.

Enligt en dom från EU-domstolen ska beslut om tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation fattas av en domstol eller en oberoende myndighet. För att bidra till finansieringen av arbetet med rättssäkrare beslut i brottsbekämpande underrättelsebeslut minskas anslaget med 1 000 000 kronor 2019. Anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 565 509 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 601 930 000 kronor respektive 1 620 781 000 kronor.

Tabell 2.15 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 492 507	1 492 507	1 492 507
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	14 302	34 906	52 880
Beslut	58 700	74 517	75 394
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 565 509	1 601 930	1 620 781

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.3 1:3 Åklagarmyndigheten

Tabell 2.16 Anslagsutveckling 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

2017	Utfall	1 504 577	Anslags-sparande	12 397
2018	Anslag	1 519 317 ¹	Utgifts-prognos	1 513 332
2019	Förslag	1 535 760		
2020	Beräknat	1 554 008 ²		
2021	Beräknat	1 571 250 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 533 787 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 533 786 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Åklagarmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslagsnivån 2019 föreslås väsentligen motsvara den fastställda nivån för 2018.

Enligt en dom från EU-domstolen ska beslut om tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation fattas av en domstol eller en oberoende myndighet. För arbetet med rättssäkrare beslut i brottsbekämpande under rättelsebeslut ökas anslaget med 3 000 000 för 2019 samt 1 000 000 kronor för 2020 och 2021. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* och anslaget 1:2

Säkerhetspolisen minskas med motsvarande belopp.

Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall börjar gälla den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:215, bet. 2017/18:SoU36, rskr. 2017/18:416). Berörda förvaltningsmyndigheter ska genomföra tillsyn av den egna verksamheten som berörs av lagen. För att finansiera denna uppgift hos Åklagarmyndigheten ökas anslaget med 150 000 kronor. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 535 760 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 554 008 000 kronor respektive 1 571 250 000 kronor.

Tabell 2.17 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 519 317	1 519 317	1 519 317
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	13 293	33 499	50 728
Beslut	3 150	1 192	1 205
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 535 760	1 554 008	1 571 250

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.4 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tabell 2.18 Anslagsutveckling 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	663 115		-6 838
2018	Anslag	697 008 ¹	Utgifts-prognos	674 902
2019	Förslag	685 548		
2020	Beräknat	695 968 ²		
2021	Beräknat	684 730 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 685 548 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 665 115 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekobrottsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 685 548 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 695 968 000 kronor respektive 684 730 000 kronor.

Tabell 2.19 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	677 008	677 008	677 008
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	8 540	18 960	28 757
Beslut			-21 035
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	685 548	695 968	684 730

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.5 1:5 Sveriges Domstolar

Tabell 2.20 Anslagsutveckling 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	5 507 542		168 202
2018	Anslag	5 611 909 ¹	Utgifts-prognos	5 689 885
2019	Förslag	5 684 514		
2020	Beräknat	5 775 149 ²		
2021	Beräknat	5 862 353 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 5 698 049 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 717 751 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende de allmänna domstolarnas, de allmänna förvaltningsdomstolarnas, hyres- och arrendenämndernas, Rättshjälpsmyndighetens, Rättshjälpsnämndens, Notariennämndens samt Domstolsverkets verksamhet. Vidare får anslaget användas för utgifter avseende den regionala avdelningen vid den enhetliga patentdomstolen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.21 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras
Utfall 2017	146 522	15 274
Prognos 2018	156 000	15 350
Budget 2019	156 000	15 350

Under 2018 beräknas Sveriges Domstolar leverera in avgifter till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 156 miljoner kronor, varav 124 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter, 9 miljoner kronor kungörandeavgifter och 23 miljoner kronor efterbevaknings- och tillsynsavgifter. Återbetalning av medel för rättshjälpskostnader m.m. beräknas uppgå till 47 miljoner kronor.

Intäkter som disponeras härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och kopior av domar. Dessa poster uppgick till ca 9,2 miljoner kronor 2017.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna budgetproposition innebär att anslagsnivån 2019 föreslås väsentligen motsvara den fastställda nivån för 2018.

Rätten att överklaga de särskilda befogenheterna i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga har utökats (prop. 2017/18:169, bet. 2017/18:SoU30, rskr. 2017/18:307). Detta förväntas medföra en viss ökad måltillströmning för domstolarna. Anslaget ökas därför med 1 800 000 kronor från och med 2019. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbetet m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp.

Riksdagen har beslutat om nya skatteregler för företagssektorn (prop. 2017/18:245, bet. 2017/18:SkU25, rskr. 2017/18:398). Detta beräknas medföra en ökning av antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Anslaget ökas därför med 15 000 000 kronor 2021.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna att anslaget 2020 ökar med 12 000 000 kronor till följd av att finansieringen av ett insolvensregister upphör och med 1 000 000 kronor till följd av att finansieringen av en webbaserad grundutbildning för nya vittnesstöd upphör.

Regeringen föreslår att 5 684 514 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 5 775 149 000 kronor respektive 5 862 353 000 kronor.

Tabell 2.22 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	5 601 459	5 601 459	5 601 459
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	81 255	158 148	224 970
Beslut	1 800	15 542	35 924
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 684 514	5 775 149	5 862 353

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.6 1:6 Kriminalvården

Tabell 2.23 Anslagsutveckling 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

År	Typ	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2017	Utfall	8 624 030	-249 903	
2018	Anslag	8 648 702 ¹		8 554 093
2019	Förslag	8 760 540		
2020	Beräknat	8 993 688 ²		
2021	Beräknat	9 108 237 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 866 629 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 866 630 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kriminalvårdens förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för utgifter för

- övervakningsnämnderna
- övervakare, biträdande övervakare, förtroendemän
- statsbidrag till organisationer inom kriminalvårdens område.

Kompletterande information

Statsbidrag regleras i förordningen (2002:954) om statsbidrag till vissa organisationer inom kriminalvårdens område.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.24 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusentals kronor

	Intäkter som inte får disponeras/ Intensivövervakning	Intäkter som får disponeras/Arbetsdrift
Utfall 2017	2 617	118 015
Prognos 2018	2 600	115 000
Budget 2019	2 800	115 000

Kriminalvården disponerar inkomster från arbetsdriften och terapiverksamheten inom kriminalvården. För arbetsdriften gäller inte kravet på full kostnadstäckning. Det ekonomiska målet är att intäkterna till 50 procent ska täcka de direkta kostnaderna för arbetsdriften. För terapiverksamheten gäller att avgifterna ska delfinansiera verksamheten.

Av 5 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att dömda som verkställer ett fängelsestraff under intensivövervakning med elektronisk kontroll ska betala en avgift. Avgiften uppgår till 80 kronor per dag, dock högst 9 600 kronor. Avgiften ska betalas i förskott till Kriminalvården för att därefter kvartalsvis tillföras Brottsofferfonden.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslagsnivån 2019 föreslås motsvara den fastställda anslagsnivån för 2018.

Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall börjar gälla den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:215, bet. 2017/18:SoU36, rskr. 2017/18:416). Berörda förvaltningsmyndigheter ska genomföra tillsyn av den egna verksamheten som berörs av lagen. För att finansiera denna uppgift hos Kriminalvården ökas anslaget med 80 000 kronor från och med 2019. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp.

Som en följd av de principer som tillämpats i denna proposition genomförs inte de beräknade ökningarna och minskningarna av anslagsnivån som tidigare redovisats. Det tidigare beräknade tillskottet på 125 000 000 kronor till Kriminalvården för ett fortsatt utvecklat arbete

med återfallsförebyggande insatser samt ytterligare åtgärder för att minska isolering i häkte uteblir. Den sänkta anslagsnivån, mot bakgrund av en lägre beläggningsnivå, kvarstår och för 2019 ökas därmed inte anslaget i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

Regeringen föreslår att 8 760 540 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kriminalvården* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 8 993 688 000 kronor, respektive 9 108 237 000 kronor.

Tabell 2.25 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	8 648 702	8 648 702	8 648 702
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	111 759	237 296	350 473
Beslut	80	107 691	109 063
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	8 760 540	8 993 688	9 108 237

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.7 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tabell 2.26 Anslagsutveckling 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

2017	Utfall	108 899	Anslags-sparande	5 525
2018	Anslag	148 270 ¹	Utgifts-prognos	148 008
2019	Förslag	149 806		
2020	Beräknat	151 983 ²		
2021	Beräknat	138 390 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 149 806 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 134 651 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Brottsförebyggande rådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för verksamheten vid ett nationellt centrum för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 149 806 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 151 983 000 kronor, respektive 138 390 000 kronor.

Tabell 2.27 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	148 270	148 270	148 270
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 536	3 713	5 696
Beslut			-15 576
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	149 806	151 983	138 390

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.8 1:8 Rättsmedicinalverket

Tabell 2.28 Anslagsutveckling 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

2017	Utfall	412 383	Anslags-sparande	17 782
2018	Anslag	425 276 ¹	Utgifts-prognos	419 899
2019	Förslag	429 169		
2020	Beräknat	435 172 ²		
2021	Beräknat	440 504 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 429 169 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 429 169 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Rättsmedicinalverkets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.29 Uppdragsverksamhet

Uppdragsverksamhet ¹	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	154 000	146 000	8 000
Prognos 2018	114 000	116 000	-2 000
Budget 2019	120 000	123 000	-3 000

¹ Vissa intäktsberäkningar har korrigerats efter avslutat bokslut. I tabellen redovisas det korrigerade utfallet för 2017 och en uppdaterad prognos för 2018.

Rättsmedicinalverket bedriver avgiftsbelagd verksamhet inom framför allt rättsgenetik, delar av rättskemin samt inom rättsmedicin när det gäller utfärdande av rättsintyg. Från och med 2017 får Rättsmedicinalverket också ta ut avgifter för rättsmedicinska åldersbedömningar. Under 2017 resulterade de avgiftsbelagda verksamheterna i ett överskott, vilket bidrog till att myndighetens sedan tidigare ackumulerade överskott ökade till 19 000 000 kronor. För 2018 och 2019 beräknar myndigheten underskott som väntas minska det ackumulerade överskottet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 429 169 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Rättsmedicinalverket* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 435 172 000 kronor, respektive 440 504 000 kronor.

Tabell 2.30 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	425 276	425 276	425 276
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 893	9 896	15 228
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	429 169	435 172	440 504

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.9 1:9 Gentekniknämnden

Tabell 2.31 Anslagsutveckling 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor				
2017	Utfall	5 848	Anslags-sparande	-244
2018	Anslag	5 547 ¹	Utgifts-prognos	4 929
2019	Förslag	5 615		
2020	Beräknat	5 693 ²		
2021	Beräknat	5 761 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 5 615 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 615 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Gentekniknämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 615 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Gentekniknämnden* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 5 693 000 kronor respektive 5 761 000 kronor.

Tabell 2.32 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor			
	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	5 547	5 547	5 547
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	68	146	214
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 615	5 693	5 761

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.10 1:10 Brottsoffermyndigheten

Tabell 2.33 Anslagsutveckling 1:10 Brottsoffermyndigheten

Tusental kronor				
2017	Utfall	38 944	Anslags-sparande	1 303
2018	Anslag	57 233 ¹	Utgifts-prognos	55 328
2019	Förslag	47 685		
2020	Beräknat	47 315 ²		
2021	Beräknat	42 701 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 46 674 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 41 628 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Brottsoffermyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslagsnivån 2019 väsentligen föreslås motsvara den fastställda anslagsnivån för 2018.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna att anslaget 2020 minskas med 1 000 000 kronor till följd av att finansieringen av en webbaserad grundutbildning för nya vittnesstöd upphör.

Regeringen föreslår att 47 685 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 Brottsoffermyndigheten för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 47 315 000 kronor, respektive 42 701 000 kronor.

Tabell 2.34 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:10 Brottsförmyndigheten

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	47 233	47 233	47 233
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	452	1 106	1 682
Beslut		-1 024	-6 214
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	47 685	47 315	42 701

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.11 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tabell 2.35 Anslagsutveckling 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	91 272		34 329
2018	Anslag	121 953 ¹	Utgifts-prognos	108 680
2019	Förslag	121 953		
2020	Beräknat	121 953 ²		
2021	Beräknat	121 953 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 121 953 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 121 953 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättningar för skador på grund av brott i enlighet med bestämmelserna i brottsskadelagen (2014:322).

Kompletterande information

Bestämmelser om brottsskadeersättning finns i Brottskadeförordningen (2014:327).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 121 953 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Ersättning för skador*

på grund av brott för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 121 953 000 kronor, respektive 121 953 000 kronor.

Tabell 2.36 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	121 953	121 953	121 953
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	121 953	121 953	121 953

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.12 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tabell 2.37 Anslagsutveckling 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	2 648 394		71 403
2018	Anslag	2 555 082 ¹	Utgifts-prognos	2 850 000
2019	Förslag	2 356 357		
2020	Beräknat	2 356 357		
2021	Beräknat	2 356 357		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för rättsliga biträden som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Anslaget får vidare användas för utgifter som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, exklusive utgifter som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (2005:716) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget får även användas för utgifter för medlare enligt 6 kap 18 a § och 21 kap. 13 § andra stycket föräldrabalken samt rättegångsbiträde enligt 20 kap 2 b § föräldrabalken. Anslaget får användas för utgifter för särskilda

företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn samt för utgifter för bevisning, parter, tolk, översättning och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser samt ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare. Dessutom får anslaget användas för utgifter som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska betalas av annan myndighet.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget ökas till följd av en ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Ändringen innebär att offentligt biträde kan förordnas för barn under 15 år vid överklagande av beslut om särskilda befogenheter (prop. 2017/18:169, bet. 2017/18:SoU30, rskr. 2017/18:307). Detta bedöms medföra en viss ökning av utgifterna för rättsliga biträden. Anslaget ökas därför med 1 700 000 kronor från och med 2019. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbetet m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 2 356 357 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 2 356 357 000 kronor respektive 2 356 357 000 kronor.

Tabell 2.38 Härledning av anslagsnivån 2019–2020 för 1:12 Rättsliga biträden m.m.

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	2 354 657	2 354 657	2 354 657
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 700	1 700	1 700
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 356 357	2 356 357	2 356 357

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.7.13 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tabell 2.39 Anslagsutveckling 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

<i>Tusental kronor</i>				
2017	Utfall	63 810	Anslags-sparande	13 664
2018	Anslag	80 987 ¹	Utgifts-prognos	84 000
2019	Förslag	39 987		
2020	Beräknat	39 987 ²		
2021	Beräknat	39 987 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 987 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 987 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar samt för utgifter för ersättning till vissa ombuds- och rättegångskostnader. Anslaget får även användas för utgifter i samband med statens skadeståndsansvar om den enhetliga patentdomstolen överträder EU-rätten.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 39 987 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 39 987 000 kronor, respektive 39 987 000 kronor.

Tabell 2.40 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	39 987	39 987	39 987
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	39 987	39 987	39 987

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.14 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tabell 2.41 Anslagsutveckling 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	11 641		10 533
2018	Anslag	19 174 ¹	Utgifts-prognos	15 789
2019	Förslag	24 174		
2020	Beräknat	24 174		
2021	Beräknat	24 174		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Från anslaget får betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives, Bernunionen (WIPO=World Intellectual Property Organization), till Interpol och Schengen Information System samt till kostnader för förberedelsearbete och medlemsavgifter för den enhetliga patentdomstolen.

Kompletterande information

Bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och

forskning med anknytning till Justitiedepartementets område får betalas från anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 24 174 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 24 174 000 kronor, respektive 24 174 000 kronor.

Tabell 2.42 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	24 174	24 174	24 174
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 174	24 174	24 174

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.7.15 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tabell 2.43 Anslagsutveckling 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	46 606		551
2018	Anslag	47 157 ¹	Utgifts-prognos	46 591
2019	Förslag	47 157		
2020	Beräknat	47 157		
2021	Beräknat	47 157		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter i syfte att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 47 157 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 47 157 000 kronor, respektive 47 157 000 kronor.

Tabell 2.44 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	47 157	47 157	47 157
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	47 157	47 157	47 157

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.7.16 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tabell 2.45 Anslagsutveckling 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

2017	Utfall	15 576	Anslags-sparande	2 951
2018	Anslag	18 272 ¹	Utgifts-prognos	17 597
2019	Förslag	18 924		
2020	Beräknat	19 188 ²		
2021	Beräknat	19 424 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 924 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 924 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 18 924 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 19 188 000 kronor, respektive 19 424 000 kronor.

Tabell 2.46 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	18 272	18 272	18 272
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	652	916	1 152
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	18 924	19 188	19 424

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.17 1:17 Domarnämnden

Tabell 2.47 Anslagsutveckling 1:17 Domarnämnden

Tusental kronor

2017	Utfall	8 566	Anslags-sparande	524
2018	Anslag	8 140 ¹	Utgifts-prognos	8 319
2019	Förslag	8 441		
2020	Beräknat	8 564 ²		
2021	Beräknat	8 676 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 441 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 441 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Domarnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 8 441 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Domarnämnden* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 8 564 000 kronor respektive 8 676 000 kronor.

Tabell 2.48 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:17 Domarnämnden

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	8 140	8 140	8 140
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	301	424	536
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 441	8 564	8 676

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.7.18 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tabell 2.49 Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	43 388		48 612
2018	Anslag	81 000 ¹	Utgifts-prognos	74 100
2019	Förslag	108 000		
2020	Beräknat	72 000		
2021	Beräknat	59 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende verksamhet som bedrivs inom ramen för fonden för inre säkerhet, samt för administration av fonden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 114 000 000 kronor 2020–2022.

Skälen för regeringens förslag: Europaparlamentet och rådet antog den 16 april 2014 förordningarna (EU) nr 513/2014 och (EU) nr 515/2014 som tillsammans inrättar Fonden för inre säkerhet (ISF). Fonden är en del av flera EU-fonder kopplade till EU:s fleråriga budgetram som sträcker sig från och med 2014 till och med 2020. Verksamheten ska bedrivas utifrån ett nationellt program som delvis omfattar fleråriga projekt. Åtaganden under anslaget medför således utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 114 000 000 kronor 2020–2022.

Tabell 2.50 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtagande	42 074	111 490	170 000			
Nya åtaganden	110 000	135 000	50 000			
Infriade åtaganden	-40 584	-76 490	-106 000	-70 000	-35 000	-9 000
Utestående åtaganden	111 490	170 000	114 000			
Erhållet/föreslaget bemyndiganden	155 000	170 000	114 000			

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget ökas för att kunna infria ekonomiska åtaganden som ingåtts under tidigare år. Regeringen föreslår att

108 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 72 000 000 kronor respektive 59 000 000 kronor.

**Tabell 2.51 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för
1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende
EU:s inre säkerhet**

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	81 000	81 000	81 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	27 000	-9 000	-22 000
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
<i>Övrigt</i>			
Förslag/beräknat anslag	108 000	72 000	59 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.